KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ

kıyı

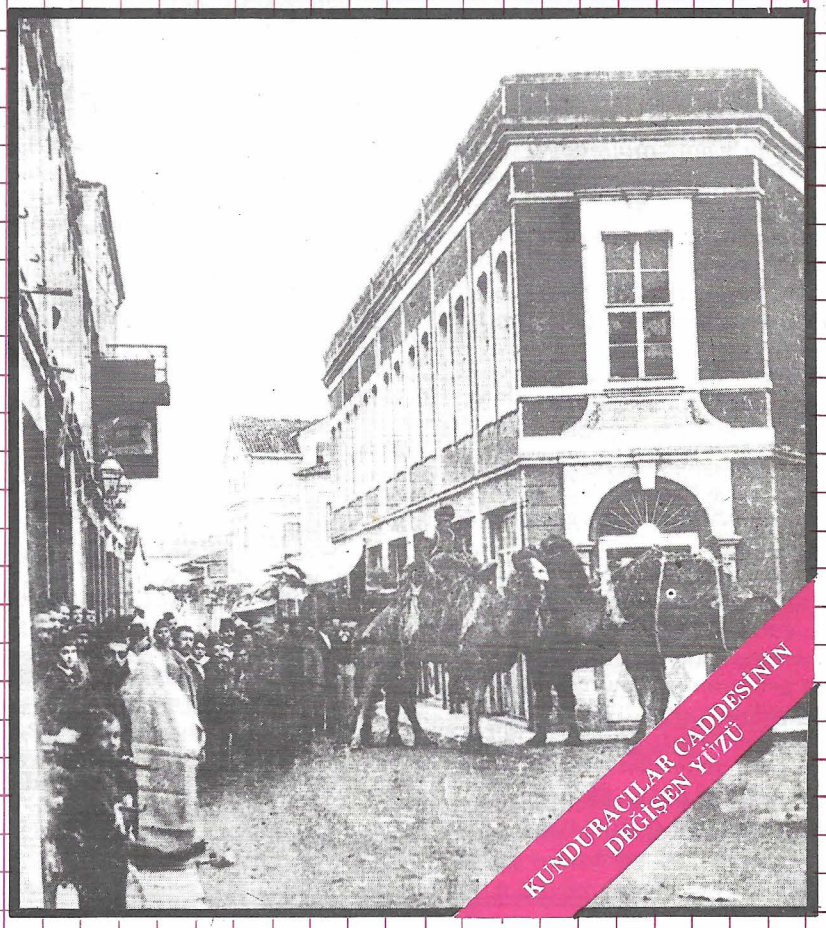

KUNDURACILAR CADDESİNİN DEĞİŞEN YÜZÜ

BU SAYIDA: Muzaffer Uyguner • İbrahim Dizman • Ali Mustafa • Çetin Boğa • Bülent Güldal • Gürol Ustaömeroğlu • Kenan Sarıalioğlu • Gündoğdu Sanımer • Kemal Kale • Fikret Yakaboylu • İhsan Bektaş • Naim Tirali • Rasim Şimşek • Ahmet Özer • Tümerkan İbiş • Zafer Baki • Coşkun Kulaksızoğlu • Nahit Eruz • Özcan İlter • İlhan Karaman • Nuran Hariri • M.Reşat Sümerkan

YIL:1 • SAYI:3 • HAZİRAN 1986 • 200.-TL.

kıyı'dan

"Şiire soyunmak"

" 'İki ayağı bir pabuçta değil, akılla sabrın şakaklarından süzülmüş eylem'dir; insanı yeniden, yeniden yaratma gücüdür, şiir." dersek katılır mısınız bu yargımıza?

Katılırsanız, ozanın yaratı gücünü onaylamış olursunuz kendiliğinden.

İyi de, böylesi bir güce nasıl erişir ozan?

İnsanın geçmişini ve bugününü, tüm usu ve yüreğiyle özümseyerek yaşamamış bir kişi ozan olabilir mi?

Yalnız başına 'duyu' yeterli midir ozan için?

Yalnızca 'düş' peki?

Yalnızca düşünmek?

Yalnızca gözlem gücü?

Yalnızca dil ustalığı?

Ve... yalnızca yeti?

Hayır, hiç biri yeterli değil bir ozana!

Tepeden tırnağa tüm aklı, yüreği ve bedeniyle bu kazanımları özümsemiş kişidir ozan.

Böyle bir kişi yaratabilir yalnız mutluluğu.

Güzeli yalnız böyle bir kişi sunabilir insanın buyrumuna.

İnsanın acılarına yalnızca böyle bir kişi direnme gücü verebilir.

Umudu böyle bir kişi besleyip büyütebilir yalnız.

Bir bengisudur ozanın insana sunduğu; dipdiri yaşasın, diye insan.

Öyleyse, şiiri arayanlara bir önerimiz var. Temmuz'un Mart-Nisan '86 sayısındaki Mehmet H.Doğan'ın 'Şiirde Enflasyonu Aşağı Çekmek' yazısı özümsenerek okunmalıdır. Umutsuzluğa kapılmadan, sabırla.

Bu yazının son bölümünü aktarıyoruz genç ozanlarımız için:

Şiir yazmak, öğretilen değil öğrenilen bir ciddi iştir. Nerden edinildiği tartışmalı bir "sezgi gücü"nün, "yetenek"in yanında, çabayla kazanılan bir birikimi gerektirir her şeyden önce. Türkçemizin büyük şairlerinden Dağlarca'nın genç şairlere o ünlü önerisini burada yinelersek, bu birikimin ne büyük bir çabayla kazanılacağı daha iyi anlaşılacaktır: "Arkadaş, elli tane kalın defter alacaksın, bu defterden her birinin üstüne Türkçemizde en çok kullanılan 15 heceyi, 35 de aruz veznini yazacaksın. En az o yüz sayfalık olan defteri o vezinle dolduracaksın, her dizeyi gömüt taşına yazar gibi, özene bezene yazacaksın. Bu defterleri buraya getireceksin. Denetleyeceğim; her defter vezin ve başka yanlışlıklar yapılmadan doldurulmuş mu? Doldurulmamışsa, git bir daha dene diyeceğim. Doldurulmuşsa, bu elli defteri yakacaksın, istediğin gibi şiir yazmaya şimdi başlayacaksın. "Vezinsiz ve kafiyesiz yazacağımıza göre, niçin bu kadar büyük çaba gösterelim" diyorlar. "Bu kadar çalışmaya ne gerek var?" diyorlar. Bu kez diyorum ki, bunlar senin elinin sertliğini, dile karşı olan yabancılığını, uzaklığını alacak. Ondan sonra sözcüklerin gerçek ağırlığını parmaklarında duyacaksın.."

Nerde kaldı, öğrenilmesi, özümlenmesi gereken 1940 sonrası yeni şiirimizin ustaları: Dağlarca'lar, Kanık'lar, Anday'lar, Rifat'lar, Necatigil'ler, Uyar'lar, Cansever'ler, Süreya'lar...vb. Birer defter de onlar için yazılacak ve yırtılacak, yakılacak dersek, bugün bu saydığımız şairleri bile bilmeden, tanımadan kağıdı önüne çekip şiir yazmaya soyunan genç şair adayımız ne der acaba?

Ne derse desin. Biz, bildiğimizi yineleyeceğiz gerçek şiire, kendi imzanı taşıyacak (önemli bir şeydir bu) şiire ulaşmadan önce yaz ve yırt, yaz ve yırt. Yırtmadığın her alıştırma şiirin her dizesi bir çeki taşı gibi boynuna asılıp seni şiirsizliğin karanlığına gömecektir. Ya da, yazıp yırtmadığın şiirleri, senin yerine bir başkası buruşturup çöp sepetine atacaktır. Atmalıdır da.

Türk şiirine sağlıklar, ozanlarına başarılar diliyoruz.

- *"Keşanlı Ali"nin Babası Hikâyemiz ve Tiyatromuzun usta yazarı Haldun Taner'i 7 Mayıs 1986'da yitirdik. Yazınımızın bir ustası daha çekip gitti aramızdan.*
- *Bu sayımızda Ömrünü öykücülüğümüzün boyvermesine adamış bir sanatçımız aramızda: NAİM TİRALİ'yle birlikteyiz.*
- *Çıkışımızı okurlarına duyuran Cumhuriyet Gazetesine teşekkürler.*

Sahibi: Kuzey Gazetecilik Matbaacılık ve Ambalaj San.A.Ş. Adına

M.Naci ÖZKAN

Yazışma Adresi ***P.K.183-TRABZON***

Fiyatı:200.-TL **(KDV Dahil)** ***AYLIK DERGİ***

Yazı İşleri Müdürü ***Osman D.PİYALE***

Banka No: Ziraat Bankası, Trabzon Şubesi 65755 hesap numarası

Dizgi Baskı: *Kuzey Gazetecilik Mat.ve Ambalaj San.A.Ş. Gazipaşa Cad.No.23 Tel:19191 61200 TRABZON*

TRABZON LİSESİ'NDEN ANILAR

Muzaffer UYGUNER

Trabzon Lisesi'nin ikinci sınıfına, 1939/40 ders yılında Sivas'tan gelmiştim. O zaman, Kemerkaya'daki eski binada okuyorduk. 1940 yılının başlarında da, Sivas Lisesi'nde müdürüm olan sayın Faik Dranaz müdür olarak gelmişti. İlk karşılaştığımda beni tanımış, "Senin ne işin var burada?" demişti. "Sizin ne işiniz var?" diyecek değildim ya; durumu anlattım. O yılımız öylece geçip gitti.

Son sınıfı, Kabakyazısı'n daki şimdiki binada okuduk. O yıl açılışı yapılmıştı. Yepyeni bir binaydı. Ama, bir çok noksanlıkları vardı. Sular pek akmaz, yatılı olduğumuz için sıkıntı çekerdik. Bu yüzden bazan yemek zamanında yetişmez, banyo yapmak sorun olurdu. Zamanla bunlar giderildi.

Faik Dranaz, korktuğumuz ve o oranda da saygı duyduğumuz bir müdürdü. Zaman içinde bunların hepsini yoluna koymuştu. Rahmetli olan Enis bey matematik ve kozmografya, gene rahmetli Sırrı Bilge edebiyat, Hâlet İli tarih öğretmenlerimizdi. Coğrafya ve Fransızca öğretmenlerimiz yoktu. Coğrafya öğretmenimiz hemen hiç olmadı ve son iki derse bir öğretmen bulunup getirilmeseydi, o günkü yönetmeliğe göre bütünlemeye kalacaktık. Fransızca öğretmeni olarak Mr. Robert adında Fransız asıllı biri bulunmuştu. O zamanki duyduklarıma göre, Mr. Robert, Trabzon'da özel dersler verirmiş. Bu alışkanlıkla, bize her gün çok ders yüklemesi yapardı. Sözgelişi, bir kaç fiilin bütün çekimlerini ertesi güne kadar ezberlememizi, verdiği fransızca şiir metinlerini de ezberden okumamızı isterdi. O zaman, bizim 12 dersimiz vardı. Onlardan da sorumluyduk elbette.

Yatılı olduğum için, bir gün mutfak nöbetçisiydim. O gün, Mr. Robert gene bir çok ezberlenecek metin vermiş, fizik öğretmenimiz de ertesi günkü dersinde sınav yapacağını söylemişti. Bu yüzden, yatılı olanlarımızın hemen hepsi fiziğe çalışmış, fransızca metinleri ezberlememiştik. Tesadüfen derse beni kaldırdı Mr. Robert. Elbette gerekeni yapamadım.

Aradan bir ya da iki gün geçti. Bir teneffüs sırasında, hademelerden biri gelip bana, Müdür beyin çağırdığını söyledi. Afalladım. Bir şey yapmamıştım. O sıralarda Yeni Mecmua'da bir iki manzumem çıkmıştı. Korku ve bocalama dolu bir durumda, aynı katta bulunan Müdür odasına gittim. Sayın Dranaz, Mr. Robert ile aramda ne olup bittiğini sordu. Durumu anlattım. Ayrıca, bu kadar ezberi kaldıramadığımızı, özel ders verdiği öğrencileri gibi bizden çok ezber beklediğini, başka derslerimiz de olduğu için sıkıntı çektiğimizi söyledim. O günlerde, çifte öğretim yoktu biliyorsunuz ve biz bütün gün derse girerdik.

Ertesi günkü derse Mr. Robert gelmedi. Öğrendik ki, sayın Dranaz durumu sakıncalı bulmuş ve derslere devam etmemesini istemiş. Yerine başka bir öğretmen gelmeğe başladı. Şimdi düşünüyorum da, benim hareketim ters de değerlendirilebilirdi. Ama, sayın Dranaz, iyi bir yöneticiydi.
Bu iyi yöneticiliğine başka bir örnek de şudur:

1941 yılında, Lise'yi bitirenlerden onbeş kişi kadar Siyasal Bilgiler Fakültesi sınavlarına girmiş ve aramızdan (ben de dahil) onbirimiz sınavları kazanmıştık. İkinci sınıfa geçtik ve 1942 yılı mezunlarından kazananların sayısı çok azalmıştı, dört veya beş kişi kazanmıştı. Daha büyük sınıftakilerle birlikte, tutup Faik Dranaz'a bir mektup yazdık ve dedik ki, bu durum bizi üzdü. Bizden sonraki öğrenciler mi iyi değildi, yoksa öğretmenler mi iyi öğrenci yetiştiremez oldu. Sayın Dranaz, yıllar sonra karşılaştığımızda, bu mektubun üzerinde durmuş ve bizim tepkimizi olumlu karşıladığını belirtmiş; ama, sınava girenlerle kazananların orantısını gözönünde tutmamız gerektiğini eklemişti.

O yılların Trabzon'u elbette bugünkünden küçüktü. Taksim Alanı'nda bir tek sineması vardı. Ta Lise'den oraya yürür ve gene yürüyerek dönerdik. Özel izinli gecelerimizde bile böyle olurdu bu. Lise'ye yakın oturan Dranaz' ın evinin önünden geçerken şamatayı keser ve "efendi gibi" geçerdik. Sonra gene şamata. Lisenin bahçe duvarları yoktu o günlerde. Ama, biz, adımımızı atamazdık. Lise'nin tam karşısında bulunan stadda maç seyrederdik. O yıllarda güçlü bir lise futbol takımı vardı. Bunun dışında, Lise'nin dersliklerinde oturur, ders çalışırdık.

Başka anılar yok mu? Onlar ayrı anılar.

YURDUM

Adresi bozgun olanların veda sözleri
Damlardı ağır ağır dilime
Yanımda sürgünlerden konuşulurdu
Yollar fısıldanırdı kulağıma.

Nice yalnızlıklar biriktirdim dudağımda
Morarmış avuçlarımda nice kentler
Beyaz mendiller bağladım şarkılara
Nice güzler şaraba çekildi bağlardan.

Acının sunağı yaptım sözcükleri
Geçip gittim sesler arasından
Kırık düşler bıraktım ardımda
Ve şiirlerle örülmüş denizleri.

Yurdum, yalnızlık bile güzeldir sende
Yalnızlığımla giriyorum
Senin sınanmış şiirine.

İbrahim DİZMAN

KIYILARA MEKTUPLAR 1

Ali MUSTAFA

"Mektuplarla gelen bir gün oturmuş yüreğime"

SICAĞI SICAĞINA BİR İMZA GÜNÜ

Mektupları seviyorum. Neler yok ki onlarda. Kıyılardaki bir kentin imgesi, Trabzon... *KIYI* dergisi, yüreğinde sanat rüzgarları estiren güzel insanlar, *Gündoğdu Sanımet, Ahmet Özer, Özer Ciravoğlu,* Doğu Karadeniz Kitap Fuarları, Dilay Kültür Merkezi, Şiir Kolu. Hepsi de anılardan süzülüp doyumsuz güzellikler sunuyor bana.

Mektupları seviyorum, bir de akşamları demli bir çay eşliğinde saatlerce okumayı, şiir yazmayı sonra *"günle dokunan ayrı beraberlikler"*de baharın ansızın gelişini, çiçeklerin ağaçları işgalini seviyorum.

Kuş kanadına sarılı o canım mektuplar aylar öncesinden haber uçurdu: *"3 mayıs 1986 cumartesi Ankara'da Arkadaş Kitabevi'nde Mehmet Yaşar Bilen, Burhan Günel ve Füruzan Toprak'ın imza gününde buluşalım."*

Günlerdir bu imza gününe kendimi hazırlayıp durdum. Küçük bir bozkır kentinden, Çorum'dan ilk kez, sanatın yüreği büyük kente imza gününe gidecektim. Değişik yörelerden daha yüzünü görmediğim, sesini duymadığım ama yazıştığım bir çok insanla tanışacaktım.

1984'de gencecik yaşta ölen *ZAP BOYLARI* romanının yazarı *Şükrü Gümüş*'ün arkadaşı Muzaffer Gündoğar'la 2 mayıs gecesi yola çıktık. Bozkırı bir solukta geçti otobüsümüz. Sabahın yedisinde Ankara'ya vardık. Kente can veren satıcıların, işçilerin, gurbetten gelmiş insanların kalabalığına biz de karıştık.

Ankara'nın sanat nabzının attığı Kızılay'a gittik. Zafer Çarşısı'ndaki çay bahçesinde oturup beklemeye başladık. Burası sanatçıların önceden sözleşmeden buluştukları bir yer. Bakalım, imza günü için ilk kimler gelecek. Gözlerimiz gelip geçenler arasında tanıdık bir yüz ararken *Ahmet Özer'le, Durcan Yaşacan* omuzlarında çantalarıyla çıkageldiler.

***Şükrü Gümüş* olayını yazarken Muzaffer Gündoğar'ımektuplarda anlatmıştım Ahmet Özer'e. Sıcak bir karşılaşma oldu. Mektupların güzelliği... İnsanlar birbirlerinin yüzlerini görmeden, seslerini duymadan yazışmalarla tanış-biliş olabiliyorlar.**

Ahmet Özer, yorgun görünüyordu. Trabzon'dan Akçaabat'a kadar ayakta kalmış. Biletini başkasına satmışlar. Karadeniz yöresine yolcu getirip götüren otobüsler doğrusu iyi hizmet sunuyor yolcularını ayakta bırakarak! Onca yola, yorgunluğa karşın gülümseyerek çantasını açtı Ahmet Özer: "Bak, Ali Mustafa, sana Trabzon'dan KIYI getirdim, baskıdan yeni aldık, buğusu üzerinde." *KIYI'nın sayfalarına Ankara'da dokunmak, açıp okumak tatlı rüzgarlar estirdi içimde. Uzun uzun inceledim Kıyı'yı.* 2. sayısı daha bir alımlıydı, güzeldi, Sevdiğim dosta 4. kez kavuşmuş gibiyim. Bu haliyle: *"Ben bir geleneğim, KIYI GELENEĞİ. Arasıra bırakıp gitsem de sizleri, her dönüşümde daha da yoğunlaşarak, güzelleşerek çıkarım karşınıza."* diyordu.

Az sonra İzmir'den *Asım Öztürk* geldi. Biz yine *Kıyı*'yı konuşuyoruz. Ahmet Özer: *"Dergilerin mutfağında mutlaka yüreğinde sanat rüzgârları estiren insanlar olmalı. O zaman hem okuyuculara hem de sanatçılara daha yoğun güzellikler sunarlar."*

KARANFİL

Gecede tüter
Kor karanfil kokusu.

Yeşil tomurcukları
Karanlığa inat
Çoğalan bir şarkıyı söyler.

Apansız gelirsin aklıma
Düşlerim seninle aydınlanır
Bir sevinçtir uzar gider.

Senden uzak kalmasam
Ayrılıklar koymaz bana
Çiçeklenince gülüşün
Düşer yüreğime
Bu sevdanın coşkusu...

Çetin BOĞA

Kıyı'dan İzmir'deki sanat etkinliklerine geçtik. Asım Öztürk, *Sanat Koop*'un yeniden yaşatılma çalışmalarını anlattı. En yakın süreçte *ORTAKLAŞA* dergisinin de çıkacağını söyledi. Yeni dönemle, yeni mevsimle birlikte yurdun dört bir yöresinde sanat dergileri uzun bir suskunluğu aralarcasına bir bir çiçek açıyordu. İzmir'de *TEMMUZ, DÖNEMEÇ,* Trabzon'da *KIYI,* Karabük'te *EKİN,* Ankara'da *KARŞI EDEBİYAT*...Bu çiçekler solmamalı.

İmza gününe katılacak dostlar bir nehir gibi Kızılay'a akıyordu. Balıkesir'den eleştirmen *İbrahim Oluklu,* Karabük'ten 3. Kıyı'da şiirleri yayımlanan *İlhan Karaman* da bize katıldılar.

Birara *Remzi İnanç*'a 'merhaba' demek için *Durcan Yaşacan*'la Toplum Kitabevi'ne gittik. Orada *Adnan Özyalçıner ve Sennur Sezer*'le karşılaştık. Durcan sözarasında Özyalçıner'e: *"Anadolu'dan ürün gönderen sanatçıları daha kaç yıl bekleteceksiniz? 2 yıl oldu GÖSTERİ'ye öykü göndereli."* Özyalçıner de: *"Ben ister miyim sizlerin bekletilmesini. Bir yılda 12 öyküye, her sayı 6 şiire 'kontenjan' ayrılmış. Elim kolum bağlı.* Sennur Sezer araya girdi: *"Bu aşamada holding dergilerine yazmaktansa Anadolu'da binbir özveriyle çıkan sanat dergilerine yazmak isterim."*

Çay bahçesine döndük. Ahmet Özer'le Muzaffer Gündoğar Şükrü Gümüş konusuna dalıp gitmişlerdi. Anadolu bozkırında, büyük sanat merkezlerinin uzağında yazan, üreten gencecik yaşında ölen bu güzel insana yüreğinin bütün kapılarını açıyordu Ahmet Özer.

Şükrü Gümüş, bir bakıma 60'lı yıllarda bir efsane gibi 33 yaşında ölen *Ömer Turan Eyüboğlu*'na benziyordu. En verimli çağlarında aramızdan ayrılan bu insanlara bizi çeken neydi? Sanatın sıcaklığı, sorumluluk, sürekli gizlerin ardından koşmak... En önemlisi üreten insana, sanatçıya duyulan saygı. Bunun içindir ki Ahmet Özer, Ömer Turan'ı unutulmuşluğun koynundan 25 yıl sonra çekip çıkardı. *Kuzey Haber*'de *"Basın ve sanata adanan bir ömür"* adlı sevgi dolu bir araştırma yazdı. Şükrü Gümüş'ün unutulmuşluğuna da bizi çeken aynı sevgiydi. 10 yıl önce yayımlanan romanının yeni basımı gerçekleştirildi 2 ay önce. Ama Şükrü dokunamadı kitabına. 2 yıl önce 1984'de o güzel yürek, o üretken eller durmuştu.

Biz, böyle genç yaşlarda aramızdan ayrılan o güzel insanlardan, şiirden, sanat etkinliklerinden söz açarken Adnan Özyalçıner'le Sennur Sezer kitabevinden kalkıp yanımıza geldiler. Masamız kalabalıklaşınca söyleşinin boyutları da genişledi. Söz dönüp dolaşıp 80'li yılların genç romancıla ı *Latife Tekin, Mehmet Eroğlu, Ahmet Altan ve Orhan Pamuk'a* geldi. *Latife Tekin*'in son kitabı *Gece Dersleri* bugünlerde tartışılıp duruyordu. Sennur Sezer: *"Latife bu romanla bir dönemden öcünü alıyor. Asıl eleştiriler bu noktada yoğunlaşmalı."* Sonra sanat-

çının tavrı, güncelin sanat eserine yansıması gibi değişik boyutlarda sürüp gitti söyleşi.

Kıyı, bütün çekiciliğiyle masanın üzerinde duruyordu. Sennur Sezer: *"Ne güzel dergi. Ahmet Özer, bana Kıyı vermeyecek misin?"* Ahmet Özer gülümsedi: *"Sennur hanım siz önce 2 şiirinizi gönderin bize karşılığında Kıyı gönderelim."* dedi. Ben de içimden: *"O kadar olacak artık Kıyı büyük kentlere biraz naz yapmalı."* diye düşündüm.

Saat 12'ye geliyordu. Acıkmıştık. Bizler lokantaya yollanırken Özyalçınerle Sennur Sezer tekrar Toplum Kitabevi'ne Remzi İnanç'ı beklemeye gittiler.

Öğleden sonra *Arkadaş Kitabevi*'ne gittik. Kitabevi kavramını bütün boyutlarıyla yansıtan bir yer burası. Raflarda binlerce kitap, okuyun bizleri diyor. Gözümüz hemen *KARŞI EDEBİYAT*'ı aradı. Sorduk 3. sayısının daha gelmediğini, söylediler. Bu imza günü aynı zamanda, büyük özverilerle çıkan, bir imece ürünü olan *Karşı Edebiyat*'ın da tanışma günüydü.

Duvarda imza gününün afişleri. Burhan Günel, *Ve O Güzel Kadının Çocukları, Acının Askerleri, Nergiz. Kalanlar ve Gidenler, Aksayan*'ı Mehmet Yaşar Bilen, *70 Kuşağı Şiirimizi Tartışıyor* ve *Edebiyat İzinde*'yi, Füruzan Toprak ilk öykü kitabı *Dövme*'yi, Asım Öztürk, *Acının Irmakları* ve *Yağmur Kapıları* adlı kitaplarını imzalayacaklardı. Afişte *Veysel Çolak*'ın da adı var. Ama gelmemiş. Veysel Çolak deli-dolu bir şair. Kimbilir yine nerelerde takılıp kalmıştır.

Okurlar, yazarlara kitapları imzalatıyor, onlarla söyleşiyordular. Gelenlerle birlikte kitabevinde adım atacak yer kalmamıştı. İlk ürkeklik, ilk garipsilik kalktı üzerimizden. Tanışanlar sonra hararetli söyleşilere geçiyordu. Artık yeni gelenlerle tanışmaya, söyleşmeye yetişemez olmuştuk. Kırşehir'den *A.Hicri İzgören*, Afyon Çay'dan *Süleyman Ekim*, İstanbul'dan *Haşim Şahin, İlhan Büyükcebeci*, Zonguldak'tan *Orhan Gedik*, Tokat Artova'dan *Yılmaz Yeşildağ* ve başkaları... Hepsi de genç sanatçılar. Kuş kanadı mektuplarla, dayanışmanın gerekliliğine inanarak gelmişler.

Ahmet Özer'in çevresini bir grup genç şair sarmış. Onlara *Kıyı*'nın 4. kez çıkışını anlatıyor. Dergi beğeni topluyor. Bir anda Ahmet Özer'in çantasında bir tane bile Kıyı kalmıyor.

Bir zaman sonra her zamanki gibi sanat sıcaklığıyla Trabzon eski vali yardımcısı Rıza Bey aramıza katıldı. Trabzon günlerini, Trabzon'a zorunlu gelen öykücü *Osman Şahin*'i konuştuk. *Kıyı*'nın yeniden çıkmasına sevindi. Bana, "şiir çalışmalarını sürdürüyor musun?" diye sordu.

Mehmet Yaşar'ın şen sesi kitap sayfalarına siniyor. Bir ara yanımıza gelerek: *"Az önce Mahmut Makal geldi. "BİZİM KÖY"den çıkıp sosyal konumunu değiştirdikten sonra artık el sıkışmaktan hal hatır sormaktan kaçınıyor."* Talip Apaydın öyle mi? Geldiğinde tek tek elimizi sıktı; "daha güzel ürünler bekliyorum sizlerden" dedi. Muzaffer Gündoğar orada Çorum'dan getirdiği *"Akan Sulara Karşı"*yı imzalatıverdi Apaydın'a. Ben yaklaşarak: *"Hocam, Şükrü Gümüş'ün ZAP BOYLARI'nı yeniden bastırdık."* dedim. *"Evet biliyorum, bugünlerde ikinci kez okuyorum. Yazık gencecik ölmüş."*dedi. Muzaffer Gündoğar'ın gözleri dolu dolu oldu.

Okurlar, kitap imzalayan yazarlar, sürekli gelen konuklar, kitaplar ve imza gününün sıcaklığı saatler boyu süren güzel bir ortam oluşturdu *Arkadaş Kitabevi*'nde. *Kadınlar Da Vardır* ve *Lanetliler* adlı kitapların yazarı *Erendiz Atasü*, Eğitim Yayınları'ndan *Yaşar Yörük, Ali İhsan Mıhçı ABECE* dergisi yayın yönetmeni *Nazım Bayata*, Fikret Otyam'ın ağabeyi *Nusret Otyam*, genç şairlerden *Bülent Güldal, Turgay Değirmenci*, öykücü *İzzet Kılıçlı* şimdi aklımda kalan adlar.

AYRINTI

Aydınlatırsın dar sokağını
gün dilimlerimin
sıyrılırım suskudan
söze yüklenir
anlamı sevginin

Yıllar geçti yazmadım
gül dudakların
ince endamın
şiirini
bir ayrıntısın
gölgesini kucakladığım

Sabahını beklediğim
gecelerin
güle düşen
çiğ tanesisin
yüreğim yanardağ
anlatamıyorum
yaşamak benim için
biraz da sensin

Bülent GÜLDAL

Akşama doğru ayrılıyoruz *Arkadaş Kitabevi*'nden. Yoğun yaşanmış bir günün ardından *Körfez Lokantası*'ndayız. U biçimindeki masada 25 kişi var. Akşam söyleşisinin ağırlık konusu *KARŞI EDEBİYAT*. Kadrosundan en az 20 kişi kilometrelerce ötelerden gelmiş. Bir o kadar sanatçı da sevgilerini, yüreklerini göndermiş.

Hem yemek yiyoruz hem de söyleşiyoruz. Yanımda 40 kuşağının toplumcu gerçekçi şairi *Ömer Faruk Toprak*'ın eşi *Füruzan Toprak*, onun yanında *Burhan Günel* (yorgun, düşünceli) *Mehmet Yaşar Bilen* (her zamanki gibi esprili) *Ahmet Özer* (yoğun, şiirce) yanında *Haşim Şahin* (dal gibi boyuyla coşkulu) *Muzaffer Gündoğar* (ilk kez böyle bir toplantıya katılmanın şaşkınlığı içinde) ve 20 kadar sanatçı, hepsi de bu anlamlı gün için birarada...

Füruzan Toprak'a 1979'da ölen *Ömer Faruk TRoprak*'tan dizeler okuyorum:

"sen üzülme körler bile gördü güneşli günleri
bulvarda kimi akasyalar tepeden tırnağa umut
kitaplar yazacak nasıl olsa sen olanları unut
bir fırtına götürecek bütün erken ölümleri"

Gözleri doldu Füruzan Hanımın.: *"Faruk'um güzel insandı, bitmeyen bir şiirdi."* dedi. Söyleşimiz sanat, şiir, dergiler gibi değişik konularda sürdü, gitti.

Bu güzel masada saatler akıp gitti. Zaman daralıyordu. Uzaklardan gelenler bir an önce yola çıkmak için hazırlandılar. Onlarla yine böyle güzel imza günlerinde, böyle dostluk masalarında görüşmek üzere vedalaştık.

Saat gecenin 24'ü. Ayrılık zamanı. Kimimiz otele, kimimiz dostların evine ben de *Karşı Edebiyat*'ın bürosuna günün yorgunluklarını uyutmaya yollandık.

Su gibi akıp giden 4 saatten sonra Muzaffer Gündoğar'la Çorum'a döndük.

Mektuplar, mektuplar, sesin kanatlanıp uçuşları. P.K.50'yi açıp bakıyorum. Şırnak'tan *İbrahim Dizman*'dan ve nice dosttan mektupları beni bekler buluyorum. Bir de *Kıyı*'nın 2. sayısı. Benden önce gelmiş Çorum'a.

Bir başka *KIYILARA MEKTUPLAR*'da *"Bozkırda yalnız açan çiçekleri"* *Şükrü Gümüş*'ü anlatmak üzere... (10 mayıs 1986, Çorum)

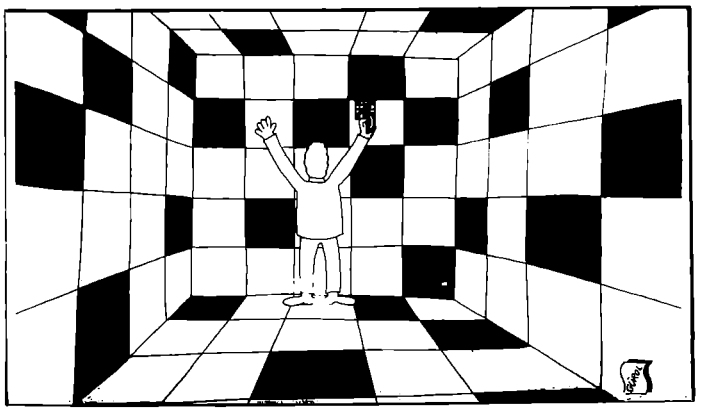

Karikatür: Gürol Ustaömeroğlu

ATATÜRK ve FELSEFE

Kenan SARIALİOĞLU

Başlığa bakıp Atatürk'ün felsefe ile ilgisi ne olabilir, diye sormak geçiyordur usunuzdan. Kendini belli bir düşünce dizgesine (sistemine) bağlamayan Atatürk, üstün bir sezgi, zekâ, yetenek ve şaşmaz bir tarih bilincine sahip öke (dâhi) idi, bir eylem adamı idi. Atatürkçülük bir felsefe öğretisi değildir ama özellikle O'nun siyasal ve toplumsal tavır ve görüşleri felsefenin önemli konuları arasındadır. Değerli hocam Prof. Bedia AKARSU'nun belirttiği gibi "değişen dünyada her bireye ağır sorumluluklar düşmektedir. Artık her insandan tavır takınması beklenir olmuştur. Bu tavır takınma da ancak, bilimlerle bağlantı içinde olan bir felsefe anlayışı ve toplumsal, ahlâksal ilişkilere kayıtsız kalmayan bir felsefe görüşü ile kazanılabilir." Konuya bu açıdan yaklaşınca 'Atatürk ve felsefe' başlığını yadırgamamak gerekecektir. Tarihte, mazlum ulusların ilk kurtuluş savaşını yüzakıyla sonuçlandıran Atatürk, çağdaş felsefenin her bireyden istediği böyle bir dünya görüşünün ve ahlâksal tavrın simgesi durumundadır. Felsefe deyince, sadece kendi üzerine kapanan düşünceyi değil, eyleyen, etkileyen, değiştiren bir düşünce etkinliğini kabul edersek, Atatürk-felsefe ilişkisini daha iyi kavrayabiliriz. O, "Ben çok içtimaiyat (toplumbilim) ile meşgu olmadım" diyecektir ama toplum bilimcilerimizin, düşünürlerimizin O'nunla "meşgul olmaları" bir gönül borcudur, en azından bilimsel bir borçtur.

Osmanlı Devleti'nin genç Türkiye Cumhuriyeti'ne tarihsel kalıtı yalnız yıkılmış bir ülke, çökmüş bir ekonomik yapı değildi. Memleketin kültürel ve düşünsel üstyapısı da aynı durumda idi. Yüzyıllar boyu egemen olan düşünce, yalın, tekdüze, yaşama değil yazgıya bağlı kültürün ve toplumsal kurumların gelişmesini önleyen kemikleşmiş bir yapı gösteriyordu. Atatürkçülüğün burada en büyük başarısını genç kitlelere aşıladığı devrimcilikte ve ilericilikte görüyoruz. 1 Eylül 1925 günlü İkdam gazetesindeki şu sözleri felsefece bir değer ve önem taşımaktadır: "Bilinç daima ileriye ve yeniliğe götürür... Bu dönüşsüz bir niteliktir.

1932 yılında oluşturulan ve amacı Atatürk devrimlerine düşünsel ve kuramsal bir yapı ve bütünlük kazandırmak olan "KADRO"ya göre tarihi belirleyen sınıf savaşları değil, ulusal kurtuluş savaşlarıydı. Atatürk, bu görüşlerin yanında ulusların tarihinde ekonominin de çok önemli bir etken olduğunu ta 1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresinde belirtiyor ve şöyle diyordu: "Bir ulusun yaşamıyla doğrudan doğruya ilgili olan ekonomisi, çöküşünün de, yükselişinin de nedenidir. "Görüldüğü gibi ulaşılan bu sonuçlar yani, bilincin ileriye dönük niteliği ve tarihi yapan etkenlerin yanında ekonomiye verilen önem tarihin dialektik yorumuyla da uzlaşmaktadır. Çağdaş dünyayı da dialektik (eytişimsel) bir sürecin çevreninden (perspektivinden) gözleyen her aydın Atatürk'e hak vermek zorundadır. "Bugün günün ağardığını nasıl görüyorsam, uzaktan, bütün doğu uluslarının da uyanışını öyle görüyorum." İşte her devlet adamında bulunmayan pırıl pırıl bir önsezi ve şaşmaz bir tarih bilinci... İşte çağdaş felsefenin istediği, böyle bir bilinçle ve boyuneğmeyen bir ahlâksal tavırla tarihin nesnesi değil, öznesi olan birey... İşte Atatürk bu...

18. yüzyılda yaşamış Fransız yazarı Roch de Chamfort'un güzel bir özdeyişi vardır: "Talih, karakterimin önünde boyuneğen engelleri aşarak bana ulaşacaktır." Atatürk Chamfort'u okumuş mudur, bilemiyoruz. Burada "Talih" sözcüğü yerine "TARİH"i koyarsak, sömürücü güçlerin mazlum Türk halkı önüne çıkardıkları engellerin, Atatürk' te simgeleşen ve adı "Bağımsızlık" olan Türk devrimcilerinin karakterine nasıl boyuneğdiklerini daha güzel ifade etmiş oluruz. Atatürk kurtuluş savaşı yıllarında tarihi değiştireceğini biliyordu, kısaca tarih yaptığının bilincindeydi. "Tarih yazmak, tarih yapmak kadar önemlidir" derken de O, tarihin yapılan bir şey olduğunu, tarihin birtakım koşulların kendiliğinden ortaya çıkardığı bir süreç olmadığını açıkça vurguluyordu. Böylece, "Tarih yapmak"tan sözeden Atatürk'ün sıradan insanı kurban ve kahraman'ı bir araç olarak gören 19. yüzyılın ünlü düşünürü Hegel'in görüşünü paylaşmadığını anlıyoruz.

Atatürk özgür düşünceden yana idi. Yoksa T.Fikret'in dizelerini bir çeşit ilke olarak kabul eder miydi? Bugün bile çok özlediğimiz "fikri hür vicdanı hür, irfanı hür" bir toplum yaratmaktı ulu önderin amacı. Döneminde demokrasiye yönelmemesinin nedenini de gericiliğin henüz etkinliğini yitirmemiş olmasında aramalıyız. "Hayatta en gerçek yolgösterici bilimdir. İlkelerimizi göksel yapıtların tartışılmaz inançları (doğmaları) ile asla bir tutmamalıdır. Esinimizi gökten ve doğaüstesinden değil, doğrudan doğruya yaşamdan alıyoruz." diyen Atatürk'ü, günümüzün siyasal ve toplumsal öğreti kalıplarından birine yerleştirmek değil bu yazının amacı. Atatürkçülük bir bitmeyen devrimin, bir yürüyüşün, arayışın adıdır. Bilimsel olana yöneliştir. Gerçi O'nun devrimleriyle Türk halkı sorunlarını çözmüş tümüyle sömürüden ve yoksulluktan kurtulmuş değildir. Ama kurtulabileceği umuduna ve bilincine bu devrimlerle kavuşmuştur. Atatürkçülüğün anlamı ve önemi buradadır. Atatürkçülük demek:

1- Tam bağımsızlık, 2- Dünyaya kapalı bir doktrin ulusçuluğu değil, giderek tüm dünyanın kardeşliğini amaçlayan dünyaya açık bir kültür ulusçuluğu, 3- Sömürüye ve haksızlığa başeğmeyen, çıkar ve yarar gözetmeyen yüce bir ahlâk anlayışı, 4- Yazgıyı ve geleneksel değerleri değil, hayatın ve bilimin rehberliğini kabul eden bir yaşama biçimi demektir.

Ulusun "ortak bilinci" durumuna yükselen Atatürkçülük dün olduğu gibi bugün de halkçı olmanın, aydın olmanın, kısaca adam olmanın önkoşuludur.

CAN AĞACI

- Gün Özben'e -

sapı çürümüş/çırpınan
bir çınar yaprağıydım önceleri
yanılıp düştüğümde can ağacımdan
isterdim sisli yüzümü eteklerinde silmeyi
bilsem
avucumda sana dair birşeyler olduğunu

acıyla birleştiğinde büyük sevincim
evrende doğumları muştular seher
gün ışırken yeniden suskunluğuma
yoldum ayrık otları toprağımdan
ben çiçek açmalıydım senin güzelliğinde

yakınımdaydı çağlar sezip göremediğim
kararan sular mıdır dönüp durduğum orman
duymazlar sesimi acı dolu çağrılar
tatmamış tövbesini cehennem yemişleri

sıcaklığını gönder bana
dumanım uçtu gitti
yıksana toprağımı artık gün geldi
eski putlarımı devir gözümün önünde
çık gel can sürgünüm
odamdaki o gizlendiğin yerden
çık gel buluşmamız çok uzadı sevgilim

Gündoğdu Sanımer

SEVDALI YÜREĞİN VUSLAT DÜŞÜ

Hüznümü atsam, çıkagelsem sokağına
Pencerede görsem seni çay içerken
Bir elinde okumaya yeni başladığın kitap..
Rüzgar o an dağıtıyor olsa saçlarını

Öfkemi bıraksam, çıkagelsem sokağına
Hiç beklemiyor olsan beni
Kuşlar havalansa evin avlusundan
Sonra bir yağmur konsa Rize rengi
Ferahlasa sabırlı nabzı sevdanın

Dert dumanımı, dağıtsam çıkagelsem
sokağına
Senden kalan hoş izlerle gelsem
Uykudan uyandırsam; şaşırsan, gözlerin
yaşarsa
Bir çığlık atsan, çiçekler açtırsa sesin
Şiir okusak, türkü söylesek karşılıklı
Sonra muhabbet kuşları gibi
Gecesi gelmeyecek bir gündüzde

Yaz/1985
Kemal KALE

Desen: Fikret Yakaboylu

ZAMANA VURULAN

Bizi tutsak eden bir tül
belki de birinin
saçından bir tel
bilemediğimiz ışık
aramızdan esen karayel.

Yaşama şansımız ne
bu sıcak su akıntısı içinde
zamana vurulan günlerimizi
ve yüreğimizi
yakan bu cehennemde.

Çirkin ve güzel
ve kırılası bir el
uzaklaşıyor bizden
anlamak mı zor
öğrenmek mi gerçeği
sesimizden.

İhsan BEKTAŞ

Soldan sağa Naim Tirali, Rasim Arsebük, Orhan Oğuz (Paris'te üç öğrenci-1951)

Günlük:Naim TİRALİ

PRENSES YASEMİNLİ ÖYKÜ

GAZETELERDE haberler çıkıyor. Çekik gözlü güzel bir kadının fotoğraflarıyla birlikte. "Prenses Yasemen Kocasından Ayrılıyor", "Prenses Yasemen Kendisini Annesinin Bakımına Adadı", "Prenses Yasemen Londra'dan Amerika'ya Göçüyor", diye. Bir Prenses Yasemen'dir gidiyor.

Batı gazete ve ajanslarından aktarıldığı için, genç gazetecilerin Yasemin yerine Yasemen biçiminde yazdıkları güzel kadın, Hindistan'daki müritlerinin, imamlarına her yıl ağırlıklarınca mücevher verdikleri İsmailiye mezhebinin o zamanki önderi Ağa Han'ın (1877-1957) torunudur. Babası, uluslararası çarkın Ali Han (1911-1960), annesi ise ünlü sinema yıldızı, Amerikalı Rita Hayworth'tur.

Türkiye'de yatırım yaptı, yapıyor diye birkaç kez yurdumuza da gelen Kerim Han'ın dedesi olan Ağa Han, belki de yüz kiloyu aşkın bir ihtiyardı. Kurtuluş savaşımızda Atatürk'ü desteklediği de söylenir; Avrupalı güzel eşi Begüm Han'la, gazetelerde ve sinemalarda filmlerden önce sunulan dünya haberlerinde boy gösterirlerdi. O günlerin, bugüne oranla kıt sayılabilecek magazin haberleri arasında, Ağa Han'ın yüksek sosyetedeki yeri, dünya politikasındaki etkisi ve ünlü yarış atları yüzünden, sıkça adı geçerdi. Sonra da oğlu Ali Han, özellikle çapkınlıklarıyla, magazin basınının başlıca kaynaklarından biri olmuştu. Rita Hayworth'la yaşadığı aşk ve Yasemin'in evlenmelerinin altıncı ayında doğuşu da, gazete ve dergi sayfalarını günlerce süslemişti. Basının şartlandırması sonucu, bizim kuşaktan Prenses Yasemin'i tanımayan yok gibidir.

İşte üniversite öğrenciliğimiz yıllarında dünyaya gözlerini açan Prenses Yasemin'in fotoğraflarını, otuzbeşini aşkın, alımlı bir kadın halinde görünce, o günleri yeniden yaşar gibi oldum.

Yasemin'in doğduğu sıralarda yazıp, aylık Nokta Gazetesinde yayınlanan "Picasso Aşk Kaatili" adlı öyküm şu tümceyle bitiyordu:

"Siz" dedim, "Rita Hayworth'un, Ali Han'la evlenmesinin altıncı ayında, Yasemin'i doğurmasına ne buyurursunuz?"

Bu soruyu, üniversite öğrencisi delikanlı, Picasso'yu tanımayan gençkızın artık sevgilisi olamayacağını anladığı için, taşı gediğine koyarcasına, alaycı bir ifadeyle sorar.

Öykü, Nokta Gazetesinde yayınlandığında ben Paris'teydim. Öyküyü gazetede yayınlatan Salâh Birsel, adresime iki adet gazete postalamıştı. Quartier Latin'de, şimdi yerinde bir hamburgerci bulunan "Capoulade" kahvesinin terasında, o zaman bize göre yaşlı duran -ellisinde vardı-Polonyalı bir şair hanımla oturuyorduk. Fazıl Hüsnü Dağlarca' nın, belki Salih Uralli'nın da bulunduğu masada, elimdeki gazetede yer alan bu öykü söz konusu olmuştu. Polonyalı şair hanım, konusunu anlatmamızı rica etti. Özetleyiverdik.

Bizi dikkatle dinleyen Polonyalı şair hanım, hepimizden yaşlı ve tecrübeli, biraz da Avrupalı olmanın rahatlığıyla, öyküdeki ilişkinin, gerçek bir aşkı yansıtmış olamayacağını, olsa olsa bir yanılgıyı dile getirmiş olabileceği savını ileri sürmüş; seven biri, erkek ya da kadın, böyle sudan bir nedenle, aşkından vazgeçmez, demişti. Biraz bozulmuş, Polanyalı şair hanımı görüşünde haksız bulmuştum.

Şimdi aradan otuzbeş yıl geçtikten sonra, "Picasso Aşk Kaatili" öyküsünü "Aşka Kitakse"nin yeni baskısı için gözden geçirirken, olayı daha değişik biçimden değerlendiriyor ve "Galiba polonyalı şair hanım savında haklıymış." diye düşünüyorum.

Bebek:25 Ocak 1986.

Naim TİRALİ'den bir öykü

PİCASSO AŞK KAATİLİ

HAVALAR iyiden iyiye ısınmıştı. Sınıfımızdaki tüm kızlar, japone kollu yazlık entarilerini giymeye başlamışlar, erkekler boyunbağlarını çoktan çözüp atmışlardı. Derslerin kesilmesine de birkaç gün kalmıştı. Fakültenin tenha oluşu o yüzdendi. Yoksa ne sınıflarda, ne de koridorda, yer bulmak mümkün olurdu.

Fakültenin, yapım yüzünden Bekir Ağa Bölüğü diye ün salmış tarihi salaş binaya, geçici olarak taşındığı günden beri, bir yanının çökmek belirtisi göstererek, öğretime beş on gün ara verileceğine dair, yersiz hayaller kurup durmuştuk. İşte en sonunda, sınavlar gelip çatmış, o salaş yapıya birşeycikler olmamıştı.

Belki sıcaklar arttı diye, belki de sınav denen o sevimsiz olaya hep birlikte yaklaşıyoruz diye, aramızda daha belirli bir kaynaşma vardı. Teneffüslerde, kışın soba başında toplananlar, şimdi de pencere önlerini, neşeli topluluklar halinde dolduruyorlardı.

Bizim grubumuz üç dört kişilikti. Arkadaşlarımın hepsi de yakışıklı delikanlılardı. Hele biri, onbeş gün konuştuğu her kızdan, ağına yakalanırım korkusuyla, köşe bucak kaçma alışkanlığına karşın, yeşil sözleri ve sürmeli kirpikleri yüzünden olsa gerek, yine de kızların gönül okşayıcı sözlerinden kurtulamazdı.

Eh, ben de onların "süksesinden" yararlanıyordum. Bir serüvenim de yoktu o zamana dek. O zamana dek dedim diye, daha sonra benim de bir haltlar karıştırdığım sanılmasın. Hani ben istemez de değildim, ama olmadı işte.

Arkadaşlarımın arkadaşlarının arkadaşı, güzel bir kız vardı sınıfımızda. Demek istediğim, kız bizim grupta değildi. Bazı derslerde, işim gücüm onu seyretmekti Farkındaydı o da bunun. Ara sıra çaktırmadan beni süzmeye kalkar, fakat beceremez, her seferinde göz göze gelirdik.

Bilmem, ne duyardı o anda? Benim sırtımdan bir terdir boşanır; vücudum kazık gibi olurdu. Ve bu çok hoşuma giderdi. Onunla gözgöze gelerek, aynı durumun yinelenmesi için, arka-

daşlarımın tersine, en önemsiz dersleri bile kaçırmaz olmuştum.

Eski Yunan yontularına benzeyen bu gençkızın, omuzlarına kadar dökülen saçları ve kestane rengi kocaman gözleriyle, en tatlı esrikliği veren bir içki gibi kanıma karışmakta olduğunu duyuyor ve bunu içten gelen bir sevinç ve boyun eğme ile sanki arzuluyordum.

Bu kızın, hoşuma giden diğer bir yanı da, sanattan anlayan bir yaratılışta oluşuydu. Resim de yapıyordu üstelik. Ben de piyano çalmağa meraklıydım. Evdekilere de, komşulara da, rahatlık yoktu piyanomun sesinden. İyi arkadaşlık edebileceğimiz inancı, giderek sarsılmayacak bir biçimde kafama yerleşiyordu.

Ama nasıl olacaktı da başlayacaktık? Bana kaldıkça, dünyada işi bir adım ileri götüremezdim. Çekingen, pısırık herifin biriydim ben. Her şeye az çok akıl erdirirdim de, sıra bunların uygulanmalarına gelince, beceriksizliğin elinde oyuncak olurdum.

Benim bu durumum, arkadaşlarımın gözünden kaçmıyordu. Hepsi de, bu gibi ilişkilerin nasıl başladığı, nasıl geliştiği ve dahası bir gün nasıl sona erdiği konusunda, yeterince bilgiliydi. Bana dostça uyarılarda bulunmaktan geri durmuyorlar; her davranışımın, kız üstünde uyandıracağı olası tepkiyi, hiç yanılmadan, önceden kestirebiliyorlardı. Aşağı yukarı, tümüne de hak veriyordum.

Zaten başka türlü de yapamazdım. Bu konuda, en küçük bir kişisel deneyimim yoktu. Ve ilişkimizin, onların çabalarıyla gelişmesini beklemeyi uygun buldum.

Bu arada, gözgöze gelerek iç geçirişler ve tatlı hayallere dalışlar gibi, yüzdeyüz bana özgü ve yaratılışıma uygun düşen davranışlarda, hiçbir savsaklayışımın saptanmış olması mümkün değildi.

İşte o sıcakların artması, sınıfta günden güne daha içtenlikli bir hava esmeğe başlaması, arkadaşlarımın da sürekli uyarıları ve hazırladıkları fırsatlar, bana ilk adımlarımı atmak yürekliliğini verdi. Her halde bunda da kusur etmediğimi sanıyorum.

Sınavlar yaklaştıkça, nedenini henüz iyice kavrayamadığım bir biçimde, fakat bu işlerde deneyimli bir arkadaşın çabalarıyla bizim grup genişlemişti. Eski Yunan profilli sevgilimle artık yüzyüze gelmek, gözlerinin parıldayışını daha yakından görmek fırsatını elde etmiştim. Henüz aramızda yerini yadırgadığından olmalıydı, öyle her söze karışmıyor, ağırbaşlı ve suskun bir tavır takınmayı yeğliyordu. Benim durumum ise görülmeğe değerdi. Bir heyecan, bir kızarıp bozarma ilk günlerde ki, sormayın gitsin... Arkadaşların alaycı bakışları altında ezilmemek için, hayli metin olmam gerekiyordu. Neyse, üç beş gün içinde, durum doğal akışını kazandı da, biraz ferahladım.

Ders yılının son pazartesi günüydü. Hocalarımızdan biri gelmediğinden, teneffüste başlayan gevezeliğimizi sürdürmekte sakınca görmemiştik.

Sınavlara, sınıfın genel durumuna ve sinemaya, eğlenceye ilişkin söyleşinin sonu geldiği bir sırada, çoğunlukla yadırganacak sorularıyla ünlü, yeşil gözlü arkadaşımız, biraz da bizim aramızda gelişme eğilimi gösteren yakınlığı artırmak için olacak, kentimizdeki genç ressamlardan bir bölümünün yeni yapıtlarıyla katıldıkları bir sergiden söz açarak, damdan düşer gibi:

"Sizi sergide görmüşler." dedi kıza.

Bana da, haydi işini pişiriyorum gibilerden, çapkınca bir göz kırptı.

Kız, önem vermezmiş gibi davranarak:

"Ha evet" dedi, "dün önünden geçiyorduk da, bir arkadaşımla uğrayıverdik."

Bizimkine fırsat düşmüştü. Bu kez de bana sordu:

"Sen nasıl buluyorsun gençlerin resimlerini, yeni sanatı?"

Bütün sanat kollarında, yeninin en ileri ve değerli sanatçılarca yürütülmek başarısına erdiği, yollu bir şeyler söyledim.

Kız ile göz göze geldik. Bütün vücudumu tatlı bir sıcaklık sardı.

Resim ve sergi konusuna, mal bulmuş mağribî gibi yapışan dostumuz, sorularını durmadan tazeliyordu. Bu davranışında, artık aramızda bir şeylerin varlığı kendini göstermeye başlayan gençkızın, resme meraklı oluşundan kaynaklandığı da sezilmiyor değildi.

Arkadaşım, sergiden resme, resimden ressama atlayarak, sanatı yıllardır resmin günlük konusu olmayı sürdüren o ünlü çizgi ve renk sihirbazı Picasso'da karar kılmıştı. Birden, sanki çok önemli siyasal bir konuya girermişcesine ağırbaşlı bir tutumla:

"Siz" dedi kıza, "Picasso'yu nasıl bulursunuz? Beğenir misiniz Picasso' yu?"

Picasso adının ortaya atılmasıyla, üstünde daima tartışılan bir konu alevlenecek diye sevinmiştim. Aramızda bulunanlardan, özellikle her yeni eyleme karşı durmayı, akıllıca bir davranış sayan birkaç arkadaşın, Picasso için sağda solda söylenmiş alaycı sözleri yinelemeye gönüllü olduklarını biliyordum. Bizim kızın ise, Picasso'dan yana konuşacağını sandığımdan, tartışmaların bir an önce başlamasını sabırsızlıkla bekliyordum.

Oysa, hiç de sandığım gibi çıkmamıştı. Gözlerindeki parlaklığı, keskin zekâsına yorduğum, ressam geçinen, Yunansı profilli sevgilim, o yıllar dünyada en çok sözü edilen sanatçıların başında yer alan Pablo Picasso'nun adını bile duymamış bulunduğunu, talihsiz bir sorusuyla açığa vurmuştu. Önemli söz edecek kişiler gibi gerdan kırıp, tümümüzü şöyle bir süzdükten sonra, Picasso'nun belki de gayrımüslim bir Türk ressamı olabileceğini aklından geçirdiğinden, bilgiçlik taslayan bir alımla:

"Picasso mu?" diye söylendi. "Dünkü sergide hangi köşedeydi Picasso'nun resimleri?"

Soruyu soran arkadaşım patavatsızlığına karşın kıpkırmızı kesildi. Hiç istemediği halde, sevgime bir darbe vurmuş olduğunu sezerek, özür diler gibi göz kırptı.

O geri düşünceli diye küçümsediğim arkadaşların hepsiyle, bir bir bakıştık. Yanımızdaki kızlardan, yalnız birisinin gözlerinde zeki bir şimşek çaktı.

Durgun havayı dağıtmak için, benden hiç beklenilmeyecek bir cesaretle ortaya atılarak:

"Birader, rahat bırakın lütfen şu Picasso'yu!" dedim.

Ve doğrudan doğruya, son sözlerini dinledikten sonra artık sevgilim olamayacağını acı bir şekilde anladığım, saçları omuzlarına kadar dökülen, Yunansı profilli gençkıza dönerek:

"Siz, Rita Hayworth'un, Ali Han' la evlenmesinin altıncı ayında, Yasemin'i doğurmasına ne buyurursunuz" diye, taşı gediğine koyarcasına, ama sinirli sinirli sordum. 1950

EĞİTİM VE SANATLA DOPDOLU 30 YIL:

RASİM ŞİMŞEK'LE SÖYLEŞİ

Söyleşen: Ahmet ÖZER

• *Sayın hocam, eğitimciliğinizle yaşıt bir sanat tutkunuz var. Adınızın anıldığı her yerde, bu iki özelliğiniz birlikte değerlendirilmiştir hep. Okurlarımız sizi, bir de kendi dilinizden öğrenmek isteseler, neler söylersiniz özgeçmişiniz üzerine?*

- Özgeçmişimin, okurlar için ilginç çizgiler taşıdığını pek sanmıyorum; yine de kısaca belirteyim:

1934 yılında Vakfıkebir'in Şahinli köyünde doğdum. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarım o çevrede geçti; ilkokulu komşu Samsun Köyü İlkokulu'nda okudum. Sonra, öğrenim için kentlere doğru yola çıktım. Ortaöğrenimimi Akçaabat Ortaokulu ile Trabzon Erkek Öğretmen Okulu'nda, yükseköğrenimimi ise İstanbul Eğitim Enstitüsü Edebiyat Bölümü'nde yaptım.

Sanata karşı ilgimin, "okuma tutkusu" ile birlikte, öğretmen okulunda okuduğum yıllarda iyice belirginleştiğini sanıyorum. Doğal olarak bu ilgi, yükseköğrenim yıllarımda, İstanbul'da gelişmeye çok daha elverişli bir ortam buldu. Müzelerin, galerilerin yakınında sanat varlıkları arasında geçen birkaç yıl... sanat, edebiyat toplantıları...Bunlar, benim, sanatı daha derinden duymamı sağladı.

Yükseköğrenimin ardından, "adçekme" sonucu, Kayseri Mimar Sinan İlköğretmen Okulu'na düştüm. Bir kıyı kentinde doğup büyüyenler için, Orta Anadolu çok değişik bir çevre. Orada, Doğu Karadeniz kıyılarının dalgalanan yeşili ile uçsuz bucaksız mavisini derin bir özleyişle aradım. İlk Kıyı'da çıkan KIYI ÖZLEMİ başlıklı küçük deneme, o derin özleyişin ürünüdür.

1960 ekiminde Trabzon Erkek İlköğretmen Okulu'na atandım; 64 yılı sonunda Fatih Eğitim Enstitüsü'ne geçtim. Öğretmen yetiştiren bu kurumların öğrencilerini, sanat etkinliklerine karşı daha ilgili ve yetenekli buldum. Onlarla, öğretmen okulunda ÇAKIL, eğitim enstitüsünde de KIYI sanat dergilerini çıkarma, birçok sanat gün ya da gecelerini gerçekleştirme mutluluğunu tattım. Ayrıca, bu seçkin öğrencilerimi, öğretmenlik yaşamlarında da sanat etkinliklerini sürdürür görmenin kıvancını yaşıyorum

1980 yılı haziranında Trabzon İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne atandım. Bu kurum, 1982'de fakülteye dönüştürülüp KÜ'ye bağlandı. 1983 yılı sonunda da, kadrom, Rektörlük/Türk Dili Bölümü' ne aktarıldı. Bu bölümde görevimi sürdürmekteyim.

• *Rasim Şimşek adı, bir yerde Türk Dilini yüceltmek alanında yoğun uğraşlar veren, adanmış bir adı duyumsatıyor bizlere. Öğrencilerinizde olsun, dostlarınızda olsun, hep dil sevgisinden rüzgârlar estirmişsinizdir. Bu sevginin temeli neye dayanıyor, nereye uzanıp gidiyor?*

- Ben, yazısal türler içinde, en çok şiirle ilgilendim. Şiir dili, ezgisel yapısıyla, içimize damla damla akıyor; bizi, en iç varlığımızdan kavrıyor. Bu dilin olağanüstü güzelliğine bir yol varan, artık, onun büyüsünden kendini bir daha kurtaramaz... Ben, Yunus'ları, Karacaoğlan'ları, Yahya Kemal'leri, Dağlarca'ları çok çok okudum; anadili sevgimin bu yolla oluşup geliştiğini sanıyorum.

Kuşkusuz bu sevgi, dili inceleyip tanıma gereğini duyurdu bana. Yirmi yılı aşkın bir süredir bu amaçla Türk dili üzerinde çalışıyorum. Vardığım sonuçlardan biri şu:

Bireyin kişiliği, büyük ölçüde anadiline bağlı. Çünkü duygular, düşünceler, inançlar, kanılar anadili içinde oluşup gelişiyor. Benlik, anadili ile birlikte, onun taşıdığı değerlerle yoğruluyor. Bu nedenle, düşüncelerin durulması benliğin arınması, dilin arınıp durulmasına bağlı. Dilin yabancı etkilerden titizlikle korunması gerekir. Ben, Türk dilinin, salt kendi kaynaklarından beslenerek gelişebileceğine inanıyorum.

• *Ortaöğretimden yükseköğretime taşınan eğitimciliğinizle birlikte sizinle taşınan bir kimliğiniz vardı: Sanata saygı. Şairlerimiz ve şiirimiz üzerine bir çok "gece"ler düzenlediniz. Bu "gece"lerde görev verdiğiniz öğrencilerinizi, güzel sanatların esintisiyle iç içe kıldınız. Bu çabaların dünden bugüne boyutları üzerine neler söylemek istersiniz?*

- Bir insanın gerçekten uygarlaşması için iyi bir sanat eğitiminden geçmesi gerektiğine inanıyorum. Ancak, sanat eğitimi, bilgi aktarımı ile sağlanamıyor. Sanat eğitimi alacak kişinin, onu yaşaması gerekiyor. Bu ise bir ortam işidir. İşte bu noktada sanat gecelerinin, konserlerin, resim sergilerin gereği ortaya çıkıyor.

Görev yaptığım her eğitim kurumunda sanat gün ya da geceleri düzenlemeye çaba gösterdim. Ayrıca, kurum dışında gerçekleştirilen sanat etkinliklerinde görev aldım. Sanat etkinlikleri yönünden Trabzon'da en verimli dönemimiz, 60'lı yıllar oldu. Değerli ozan Nabi Üçüncüoğlu' nun da katıldığı Kıyı Sanat Geceleri, sanatçı dostlarımız Ahmet Selim Teymur ile Temel Şükrü Doğru'nun çabalarıyla gerçekleşen Türk Müsikisi Konserleri, Eğitim Enstitüsü'nün tümüyle kendi içinde gerçekleştirdiği "özel sahne düzenli" Şiir Geceleri... bu yıllarda yaşandı. Burada, Halûk Ongan'ın öncülüğünde kurulan Amatör Tiyatro Kulübü'nün yerel olanaklarla sahnelediği oyunlarla dostum Mustafa Beşgen'in Resim Sergilerini de anmak isterim...

Trabzon'da türlü nedenlerle bir ara iyice durgunlaşan sanat etkinlikleri, 80'li yıllarda yeniden canlanmaya başladı. Kent içindeki kimi etkinliklerin yanında, KÜ/Güzel Sanatlar Bölümü bünyesinde gerçekleştirilen "Sevgilerde", "Kendi Bahçemizden", "Kendi Gök Kubbemiz", "Sevgide Birleşmek" şiir geceleri, bu dönemin ürünleridir. Bunlar, yalnızca şiir alanındaki etkinliklerdir. Tiyatro, müzik, halk dansları dallarında daha pek çok etkinlik gerçekleştirilmiş ve gerçekleştirilmektedir.

Ülkemizde sanatsever sayısını artırmak için bu geceleri çoğaltıp yaygınlaştırmak gerekir. İnsanları boş uğraşlardan kurtarıp iyiye, güzele yöneltmenin sağlam yollarından biri budur.

• *TÜRKÇE ANLATIM basılı tek kitabınız. Bu kitapla neyi, nasıl gerçekleştirmek istediniz? Yapıtınızdaki dil ve anlatımla 'Türkçe Gerçeği'ne nasıl bir açıdan bakmayı amaçladınız?*

- Türkçe Anlatım'ın, bana göre başlıca üç yeniliği var: Birincisi, yapıtta, anlatım dersinin doğrudan doğruya dile dayandırılması; ikincisi, aktarma bilgiler yanında, Türk dili üzerinde yıllar boyu yapılan gözlemlere yer verilmesi; üçüncüsü de yapıtın katıksız, sağlam bir Türkçe ile yazılmış olmasıdır. Özellikle bu sonuncunun büyük önem taşıdığını sanıyorum. Yapıtın özgünlüğü, daha çok buradan geliyor.

• *KIYI SANAT DERGİSİ dördüncü kez yayın alanında. İlk kıyı, 1961 yılında çıkmıştı. Trabzon'un sanat ve kültürüne, kesintili de olsa dört kez bu dergiyle seslendiniz. Tüm çıkışlarda görev aldınız. 25 dolu yılla neyi nasıl gerçekleştirdiniz? KIYIlarla kimlere, nasıl bir selam iletmek istediniz?*

- 60'lı yılların başında Trabzon'da bir sanat-edebiyat dergisine gereksinim vardı. Ortam uygundu; dost kalemler, sık sık biraraya gelip sanat-edebiyat üzerine söyleşiyor, kendi öykülerimizi, şiirlerimizi tartışıyor, okura ulaşmanın yollarını arıyorduk. İşte bu dost kalemler, Ahmet Selim Teymur'un öncülüğünde baş başa verip -okura bu kentten seslenmek üzere-KIYI adıyla bir sanat-edebiyat dergisi çıkarmaya karar verdik.

Böylece, kendi ürettiklerimizi yayın alanına koyabileceğimiz gibi, sanat çevreleriyle daha kolay iletişim kurma olanağını da bulabilecektik... Dergimizin doğuş öyküsü kısaca bu.
Seslenilen kesime, iletilmek istenen selâma gelince; Kıyı'nın yayın çizgisi izlenirse görülür ki bu dergi, oldukça geniş bir sanatseverler çevresi içinde, özellikle yükseköğrenim gençliğine seslenir. Bu bağlamda derginin bir eğitim görevi de yaptığı söylenebilir. Kıyı'dan yola çıkarak gelişip yetişen kalemler; Mehmet Yardımcı'lar, Raif Özben'ler, Ali Mustafa'lar bu görüşümüzün kanıtlarıdır.
Kısacası, başından beri Atatürkçü düşünce çizgisinde yürüyen Kıyı, çoğu gençlik kesiminden olan okurlarının karşısına, temiz bir Türkçe ile üretilmiş nitelikli ürünlerle çıkmaya özen gösterdi. "Dil" ile "sanat"a saygıyı temel ilke saydı.

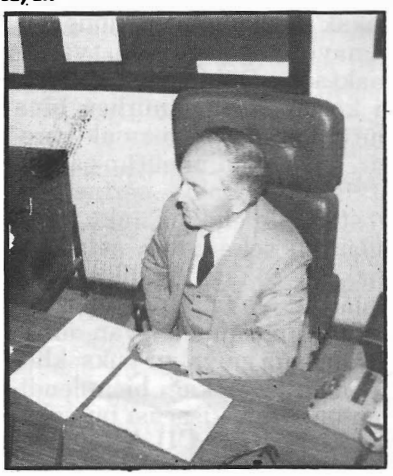

• İkinci kez çıkan KIYI, o yılların Fatih Eğitim Enstitüsünün öğrenci derneğinin yayınorganıydı. Bu öğrencilerinizle yoğurduğunuz çabanız, onları sanat alanında yoğun üretimlere itmiştir. Bugün bile yayınlanabilir düzeyde olan o yazıları yazanlardan çoğu, öğretmenliğin uzun koşusu içinde yitip gittiler. Sanat tutkunu o gençlerle ilgili bugün neler söylemek istersiniz?
- İkinci Kıyı, sizin de belirttiğiniz gibi, yazarlığa ya da ozanlığa yeni soyunan öğrencilerimiz için, bir "okul" niteliğindeydi. Eğer dergi yayınını sürdürebilseydi, inanıyorum ki o yetenekli öğrencilerin çoğu, öğretmenlik yaşamlarında da kalemi elden bırakmazlardı. Kıyı'nın, onlar için, çok değişik bir anlamı vardı... Yazık ki o Kıyı, ancak 19 Sayı çıkabildi.
Bir de şu var: Her kalem denemesi yapan, yazar ya da ozan olamaz. Yazar ya da ozan olmak, önce yetenek, sonra da sürekli çaba ister. Bunlardan biri olmazsa ne yapılabilir?..
• İlk KIYIda 3, ikincisinde 6, üçüncü KIYIda ise 8 sayıda ürünleriniz yayınlandı. KIYIlar yayınına ara verince, başka yayınorganlarında yazı yayınlama gereksinimi duymadınız mı? Neden KIYIlarla çerçevelenmiş bir yazarlıkta ısrar ettiniz?
- Öğreticilik, yöneticilik görevlerime ek olarak, Türk dili üzerine bilimsel araştırmalar, incelemeler yapıyorum. Bunlar, çok zamanımı alıyor. Bir de, çoğu eğitsel nitelikteki sanat etkinliklerinde, anma günlerinde, törenlerde bana çokça görev düşmektedir. Bunun için, sürekli iletişimde bulunmama karşın, şimdiye dek Kıyı dışındaki sanat dergilerine yazı gönderemedim.
• TDK'nın üyesiydiniz. Bir ara Kurumun yayınorganı Türk Dili dergisinde de yazdınız. Türk dilinin dünü, bugünü üzerine, yıllarını dil çalışmalarına vermiş biri olarak neler söylemek istersiniz?
- Türk dilinin özleşip gelişmesi konusunda büyük yol alındı. Sevindirici olan, Türkçenin, çağdaş bilim, sanat kavramlarını kendi sözvarlıklarıyla kolayca karşılayabilecek bir üretkenlik aşamasına varmış olmasıdır. Gerçekten bugün bilim adamlarımız türlü bilim dallarında kendi anadilleriyle kavram üretebilmenin mutluluğunu yaşıyorlar; yazarlarımız, ozanlarımız da yapıtlarını Türkçenin öz toprağında yoğurup yaşatmanın coşkusunu duyuyorlar. Bundan sonraki aşamada uluslararası ödüllere aday yapıtlar yaratılacak ve Türk dilinin yarınları bugünkünden çok daha parlak olacaktır.
Türk dilinin bu yeni oluşum dönemine ilişkin bir gözlemimi burada belirtmek isterim: Türkçenin özleştirilmesi akımı başlangıçta yöneticilerin, dilcilerin, yazarların güdümünde idi. 1960'lara değin süren bu durum, değişmiştir. Bugün Türk toplumunda herkes, bu konudaki anlayışı ne olursa olsun, dilin güdümündedir. Artık biz dili yönlendirmiyoruz, o bizi yönlendiriyor... Bu, sevindirici, kıvanç verici bir gelişmedir. Bundan mutluluk duymak gerekir.
• Trabzon'daki sanat-kültür konumu yıllardır belirgin bir ivmeden yoksun. Zaman içinde önemli bir etkinlik gerçekleştirilemedi. Karadeniz Üniversitesinin bir dönemdeki sanatsal etkinliklerini bir yana koyarsak, bu alandaki çabaların azlığını, sizce nelere bağlamak gerekir?
- Eğitim düzenimiz içinde, gösteriye dönük sanat etkinliklerinin pek yeri yok. Dolayısıyla, bu alana özel ilgi gösteren uzman kişi yetişmiyor. İş, kendi çabasıyla sivrilen belli kişilerin omuzlarında kalıyor. Nitekim, Trabzon'da yıllardır eğitsel nitelikteki-sanat etkinlikleri birkaç öğretmenin özverili çabalarıyla yürütülmüştür... İşte, bu özel yetenekli kişilerin ayrılması işlerin durmasına yol açıyor.
Kuşkusuz, sanat etkinliklerinin azalması tek bir nedene bağlanamaz. Bunda, toplum genelinde yaşanılan kimi olayların da payı var. Bu konuda önemli bir etken de televizyon. İnsanları kapalı yerlerde saatlerce küçük bir ekrana hapseden bu büyülü araç, okuma alışkanlığı gibi, sanat etkinliklerine ilgiyi de yok ediyor.
• Trabzon'da yerleşik bir sanat kurumunun gerçekleştirilmesi büyük bir özlem. Böyle bir kurumun varlığının sanata ve sanatseverlere katkısı büyük olacaktır şüphesiz. Bu alanda sizce neyi, nasıl gerçekleştirmek gerekiyor? Böyle bir kurum gerçekleştirilebilse bu yörenin sanat ve kültürüne getireceği boyutlar neler olabilir?
- Bilindiği gibi, sanat etkinliklerinin sürekliliği kurumlaşmalarına bağlı. Bu bakımdan Trabzon'un bir sanat kurumuna ivedi gereksinimi var. Belediye bünyesinde bir "Bölge Tiyatrosu" düşünülebilir. Daha iyisi, çeşitli sanat dallarında eğitim veren bir yükseköğretim kurumu. Bu, KÜ'ye bağlı bir "Konservatuvar" olabilir. Böyle bir kurum, sanat eğitimine, dolayısıyla da yörenin kültürel yaşantısına yepyeni bir ışık getirecektir.
Sanat eğitimi veren kurumları, büyük kentlerden küçüklerine doğru yaygınlaştırmak gerekir. Güzel sanatlarda yükselmenin yolu bu kurumlardan geçecektir.
• Öğretmenimiz olarak hepimize sanat sevgisi aşılamış bir kişisiniz. Örneğin, Gülten Akın'ın ilk şiirlerini düzenlediğiniz sınıf içi bir izlencede okuma olanağımız olmuştu. İkinci Yeni, Ataç, Sait Faik'e dair çok şeyler öğrenmişizdir sizden. Bu aşamada şu soruyu sormak istiyorum: Sanatçı duyarlığıyla eğitimciliğini yoğuran bir öğretmenin öğrencisine anlatacağı şeyler neler olmalıdır?
- Çağdaş insan için iki şeyi çok önemli buluyorum. Birincisi, anadiline karşı duyarlık; ikincisi de güzel sanatlara sevgi.
Anadiline karşı duyarlı olan kişi, onun kurallarını her alanda gözetir. Bu ona; düzenli duyup düşünme, duyup düşündüklerini açık seçik ortaya koyabilme, bir de okuduklarını doğru anlama yeteneklerini kazandırır. Böylece kişi, kendini doğru anlatma, başkalarını doğru anlama olanağını elde eder.
Güzel sanatlara ilgi ise, kişinin, duyguca incelip yücelmesini, toplum içinde başka kişilerle güzel ilişkiler kurabilecek olgunluğa ermesini: uygarlaşmasını sağlar. Böylece kişi, mutluluğa giden yola çıkmış olur.
İşte sanatçı duyarlığı taşıyan bir eğitimcinin, öğrencilerine, öncelikle bu iki erdemi kazandırması gerekir.
• Yazdığınız deneme ve incelemelerde temel amacınız, çağdaş Türk toplumunun uygarlık alanındaki çabasına düşünsel alanda katkıda bulunmak olmuştur. Atatürk düşüncesine, dil bilincinizle yaklaşım kurmak bütün yaşamınızı doldurmuştur. Dünya barış yılında bu düşüncenizin doğrultusunda, en üst öğretim kuruluşunda görevli biri olarak gençlerimize neler duyurmak istersiniz?

- Bizim ulusal varlığımız çağdaş değerlerle bütünleşerek "Atatürkçü düşünce"yi oluşturmuştur. Gençlerimiz, bu düşünceden ışık almaksızın aydınlık bir geleceğe yönelemiyeceklerini bilmelidirler. Bilimde, sanatta olduğu gibi dirlik-düzende de kılavuzumuz bu düşünce olmalıdır. Yoksa, başka arayışlar ardında birbirimizden kopup bunalımlara düşeriz. Söyleyeceğim budur.
• Söyleşi için teşekkür eder saygılar sunarım hocam.
- Ben teşekkür ederim.

Değişen yüzü ile Trabzon'da eski bir ticaret sokağı

KUNDURACILAR CADDESİ

Tümerkan İBİŞ

Yüzyıllardır Trabzon, Erzurum yolu ile Doğu ülkelerinden gelen ticaret eşyalarının Batı ülkelerine, Batıdan gelenlerin de Doğu ülkelerine dağıtıldığı büyük bir ticaret ve transit merkezi olmuş. Bu ticari akışın gelişmesi de XVI. ve XVII. yüzyıllarda hız kazanmıştır.
Yapılışları o dönemlere rastlayan Bedesten ve Hanların fazlalığı, Trabzon şehrinin Doğu-Batı ülkeleri arasındaki ticari alışverişte önemli rol oynadığını göstermektedir.
Bu ticari gelişme içersinde yerini almış olan KUNDURACILAR caddesi, Türk ve azınlık tüccarlar tarafından yaptırılmış üst katları büro/depo, alt katları dükkan türündeki çok sayıda işyerini barındırmaktadır. Bu yapılar, gösterdikleri mimari özelliklere ve tarihsel gelişmelere göre XIX. yüzyıl sonuna tarihlenebilirler.
Günümüze kalabilme başarısı gösterebilmiş bu yapıların bazıları oldukça gösterişli, bazıları ise daha sade ve birbirinin tekrarı biçimindedir. Yapıların tümü için söylenebilecek ortak özellik, sağlam ve güvenlikli olmalarıdır. Kapı ve pencerelerindeki parçalı demir kepenkler, hırsızlığa ve yangına karşı alınmış güvenlik önlemleridir. Kuşkusuz o günün koşullarında da tüccarın prestiji önemli olmalı ki, yapıların mimari niteliklerine önem verilmiştir. Yapıların sokağa bakan yüzeylerinde yer alan süslemelere, saraklara (meyabend), silmelere, kornişlere, kolon ve kolon başlıklarına,... vs. hayli özen gösterilmiştir.
Mimaride ve ticarette anlamlı kılınmış bu yapılar, bugün bile aynı görevlerini sürdürmekte ve daha da çok seneler sürdürebilecek niteliğe sahip görünmektedir.
Kunduracılar'da ölümsüz yapılar arasında gösterebileceğimiz ve bir kaç ay öncesine kadar Ticaret Bankası olarak kullanılmış yapının büyük bir kısmı kaderine terk edilmiş durumda. Kullanılan kısımları bakımlı, kullanılmayan kısımları ise bakımsız ve eskimeye yüz tutmuş, sanki sokağa küsmüş.
Bu iki zıt görünümü genellikle farklı binalarda yaşarken, şu anda Ticaret Bankası eski binası bu farkı birlikte yaşatan ilginç bir örnektir. Dilerim en kısa zamanda bu görünümden kurtarılır, tamamı hayata kavuşturulmuş olur. İlginç bir rastlantı, hemen karşısında yer alan İş Bankası eski binası da bakımlı olmasına karşılık, kullanım kapasitesindeki düşüşten dolayı terk edilmiş izlenimi vermektedir.
Bankalar binası örneği yanında, şu günlerde sokak üzerinde bazı yapıların mimari ve ticari kişilikleri fark edilmiş olacak ki, kullanıcıları tarafından basit onarımlardan geçiriliyorlar. Örneğin, sokağa bakan yüzler pastel renklerin farklı tonlarında boyanıyor ve temizleniyor. Böylece yapıların esas kişilikleri ortaya çıkmış, dolayısı ile sokakta bir egemenlik kazanmış oluyor. Boyama, bakım yapma, amaca uygun yenileme işlemleri, yapıların özünde büyük bir değişiklik getirmeden yaşamlarını sürdürmede etkin rol oynamaktadır. Genişliği ortalama 5 metre olan dar KUNDURACILAR'da yapılar genellikle iki katlıdır. Bu sokakta genişliğin az olması, gezinirken ikinci katların izlenebilmesinde güçlük yaratır. Onarım ve yenileme yaparken bu güçlüğü artırıcı değil ortadan kaldırıcı çözümler bulunmalıdır. Bugün uygulanan biçimi ile daha da güç durumlar yaratılıyor. Örneğin, zemin kattaki dükkanları üst katlardan tamamen ayıran, bina ile hiç bağdaşmayan malzeme ve genişlikteki saçaklar, bina ve sokak bütünlüğü içersinde hoş olmayan görüntüler yaratmaktadır. Dükkan ve vitrinleri korumayı düşünürken bina bütünlüğünü bozmamak gerekir. Bina kendini bütün çarpıcı etkisi ile sokakta gezinenlere gösterebilmelidir. Çünkü, o yapılar bu sokağın öz evlatlarıdır. Bu sokağı özellikli kılan onlardır, yayaların kullanımına ayrılmasını sağlayan onlardır, insana en yakın yükseklikte onlardır, sokağı biçimlendiren onlardır, kısacası bu sokağı KUNDURACILAR yapan onlardır.
Buradaki yapıların değişmesi ve gelişmesi hakkında karar veren veya vereceklere önemli görevler düşmektedir.
Böyle bir sokağa yeni gelişmeleri sokarken, sokaktaki tarihsel değerler ile, çağımızın gereği, tasarım özgürlüğünü bütünleştirmek gerekiyor. Bu da, kaçınılmaz olan bazı teknik ve estetik sorunlar doğurur. Doğan bu sorunları çözmek, aykırılıkları ortadan kaldırıp, dengeyi kurmak sokak içersinde görsel bir bütünlük ve uyum yaratmak, güç ama özellikle mimarların yüklenmek zorunda olduğu bir görevdir.

Yeni yapılaşma başlamadan, Kunduracılar Caddesi'nde Türkiye İş Bankası sırası

Turizmde yeni bir öge:

DEĞERLİ TAŞLAR

Zafer BAKİ

Genellikle değerli taşlar diye adlandırılan oluşumlar, doğada yaygın olarak bulunan Karbon, Alüminyum, Silisyum, Kalsiyum ve Mağnezyum gibi elementlerin oluşturduğu kristal yada minerallerdir. Değerli taş anlamı, tümüyle insanlar tarafından yaratılmıştır. Bu anlam herşeyden önce ekonomi ve estetiğe dayanır. Değerli denen taşları değersiz olanlardan ayırt eden bilimsel bir kriter de mevcut değildir. Bu doğal varlıklar bir kez oluşmuş yenilenemiyen değerlerdir. Doğal nitelikteki değerli taşlar, dünya kabuğunun çeşitli derinliklerinde milyonlarca yılda gelişimini sürdürmüştür. Büyüyerek ve yavaş yavaş soğuyarak kristalize olmuşlardır.

Doğal çevreye ve insanlık tarihine duyulan saygı kapsamında bu eşsiz doğa örnekleri, olanaklar elveriyorsa yerinde veya müzelerde korunmalıdır. 20. yy. başlarında bu tür doğal anıtların Avrupada çok kısa bir sürede tüketildiği gözlenir.

Kolleksiyoncu birey kendi ülkesindeki yasaklamalara saygılı görünümdedir. Ancak bu görünüm kendi ülkesi dışına çıktığında birden bire yok olmakta, acımasız bir mineral avcılığına dönüşmektedir.

Türkiye'de değerli taşlar konusunda ilk ciddi çalışmalara 1977 yılında zamanın M.T.A. Enstitüsü Genel Direktörü Doç. Dr. Sadrettin ALPAN ın teşvikiyle başlanmış ve bu konuda araştırmalar yapmak gayesiyle bir değerli taşlar proje komitesi oluşturmuştur. Bu proje komitesinin çalışmaları sırasında nadir kolleksiyon minerali özelliğindeki oluşumlardan örnekler alınmak suretiyle bir kolleksiyon derlemesine çalışılmıştır. Bu çalışmalar sonucunda yurdumuzun birçok yerinde (Bilecik, Balıkesir, İzmir, Söke, Aydın, Sıvas, Ankara) nadir kolleksiyon minerallerine rastlanmıştır.

Avrupa ülkelerinde değerli taş merak ve kolleksiyonculuğu, devlet kurumlarının izin verdiği alanlarda, ailece yapılan bir hafta sonu turizmi haline dönüşmüştür. Bu merak, temiz havada yapılan, turizmi geliştirici, aynı zamanda öğretici bir merakır.

Yurdumuzda çeşitli bölgelerde oldugu gibi Doğu Karadeniz Bölgesi'nde de değerli taş ocakları vardır:

- Şebinkarahisar, Baykıran köyü ile Edin köyleri yakınlarında volkanik kayaçlar içindeki kırık ve boşlukları doldurmuş, genellikle açık yeşil, mavimsi yeşil renkte Fluorit oluşumları gözlenmiştir.

- Trabzon, Erzurum karayolunun Kop şehitliği mevkiinde yaklaşık 34 km. uzaklıkta kromit maden ocaklarındaki fay aynalarında morumsu. pembe renkli Kemmererit diye isimlendirilen bir nevi klorit mineralleri ortaya çıkmaktadır. Dünyada çok az ülkede görülen bu mineral ülkemizde ortaya çıkan nadir kolleksiyon minerallerindendir.

- Gümüşhane, Bayburt, Demirözü nahiyesinin 4-5 km. kuzeyindeki Hınzeverek Köyünde Permo- Karbonifer yaşlı kiltaşları içerisinde eşsiz yaprak fosilleri bulunmaktadır.

- Trabzon, Samsun karayolunda Fatsa ilçesinin 2 km. batısında yol yarmasında volkanik kayaç içinde uzunlukları 8-10 cm. ile 15-20 cm. arasında değişen, çatlakları doldurmuş halde Ametist oluşumları izlenmektedir.

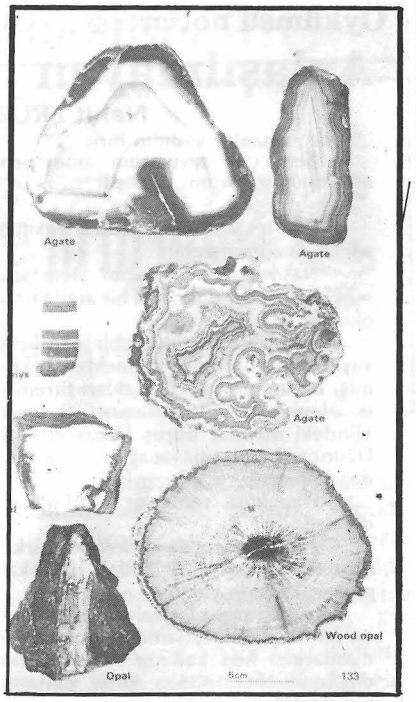

- Artvin, Murgul'daki bakır işletmesinde kalkopiritlere bağlı olarak ortaya çıkan oldukça güzel yeşilimsi-mavi renkli malakit ve azurit oluşumları mevcuttur.

Ülkemiz, değerli taş ve mineraller konusunda gerçekten ekonomik bir potansiyel oluşturmaktadır. Bu potansiyelin değerlendirilmesi için yurt dışında olduğu gibi Yurdumuzda da devlet kurumlarının izin verdiği alanlarda yeni bir turizm sektörü olarak geliştirilmelidir.

KAYNAKÇA

-Dr. Arda, O
II, Ulusal el sanatları sempozyumu-1982
- Doç. Dr. Savaşçın, M.Y.
II. Ulusal el sanatları sempozyumu-1982
-Bilim ve Teknik sayı 117.

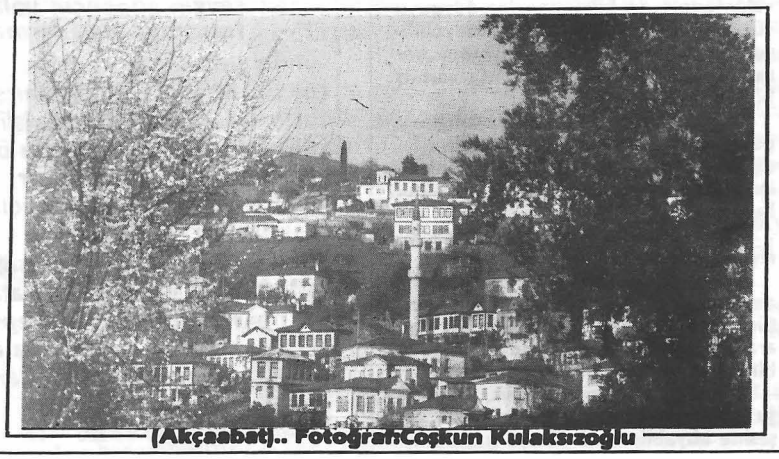

(Akçaabat).. Fotoğraf:Coşkun Kulaksızoğlu

Öykümsü notlar

Anlaşılmayan

Nahit ERUZ

Bir zamanlar kadının biri:

- Seni çok seviyorum ama, seni unutmak istiyorum, demişti.

Şaşırmıştım.

Bir süre kadının yüzüne bakmış, sonra da sormuştum:

- Nasıl olacak peki bu? Hem sevmek, hem unutmak. İkisi bir arada nasıl olacak?

Kadının yüzüne tatlı bir pembelik yayılmıştı. Göz göze gelmekten çekinmiş, başını eğmişti. Dudakları titremişti. Hemen yanıtlayamamıştı sorumu. Elindeki mendili buruş buruş etmişti. Uzunca konuşamayacağını anlayınca da, yalnızca:

- Hep kötü yanlarını hatırlayarak, demişti.

Bu söz karşısında iyiden iyiye irkilmiştim. Kafam allak bullak, bakakalmıştım kadının yüzüne.

Oturduğumuz kır kahvesinde uzunca bir süre konuşmamış, çayımızı yudumlarken hep kadının söylediklerini düşünmüştüm. "Hep kötü yanlarını hatırlamak."

İyilikler önemsiz miydi ki? İnsanların iyi yanları hemen silinivercek, yok oluverecek türden bir şey miydi ki? Kötülükler bunca güçlü müydü? İyilikler, kötülüklerden yüzlerce kez fazla olsa bile. İçimi bir hüzün sarmıştı. Yüzüme yayılan garip bir gülümsemeyle, "Demek" demiştim, "demek insan sevmek isteyince karşısındakinin yalnızca iyi yanlarını düşünecek, unutmak isteyince de kötü yanlarını." Ama hep tek yanını. Daha açıkçası, işine gelen yanını alacak. Hem de ölçüp biçmeden, onu anlamadan, anlamaya çalışmadan.

Acı mı desem, yoksa buruk mu, bir şeyler çökmüştü yüreğime. İnsancıl duygularla alabildiğine açık yüreğim, böylesine katılığa kapalı olmalıydı ki, oldukça zorlanmıştı.

Derin bir soluk alıp düşüncemi başka yerlere kaydırmaya çalışmıştım.

Yıllar geçti aradan.

Ama, bu olayı hatırladıkça hep gülerim.

O zamanlar sanmıştım ki, bu kadar katı olan yalnızca o kadındı. Acımasızlık, bencillik yalnızca onda vardı sanki.

Oysa, bu tür davranış ona has değilmiş. Eşiniz, çocuklarınız, arkadaşlarınız, yakınlarınız da böylesine bir duyguyu yüreklerinin bir köşesinde saklayabiliyorlarmış. Politikada, politikanın yönettiği kurumlarda ise tonlarla varmış böylesi düşünceler.

Yaşadıkça görmüştük. Yaşadığımız pek çok olayın altında bu sistemin işlediğini üzülerek anlamıştık. Tüm insanlar gibi, bundan sonra da yaşayacaktık bunları.

Demek ki, şu zıkkım terazi insan yüreğinde hiç mi hiç yer bulamamış.

Hani, pek akıllıca bir düşünce değil ama, acaba insanlar arası ilişkiler, bu tür davranışlardan kurtulabilir mi diye ara sıra kafama takılır durur. Sanki hiç bir şey görmemiş, yaşamamışcasına.

Hani, olacak şey değil ya, insanlar şu zıkkım teraziyi yüreklerinin baş köşesine koyabilselerdi dünya nasıl olurdu acep?

SEN SUSUNCA

Duyduğum ses
Hangi burgaçların sancısından
Kopup geliyor

Çırpınıyor
Kanatlarından yoksun kalan kuş

Sarsılıyor kökleri
Tuzlarda eriyerek mavi denizin

-Çığlığı köz bırakırken
yüreklerde-
Ölüyor kelebekler
Ağaçlar devriliyor

Susma
Sen susarsan
Soykırımı başlıyor düşlerimizin
Alevler üstüme yürüyor.

Ülkemin ormanları yangın
denizi
Örümcekler üretken
İnsanlar yarınsız

Kara bir yağmur oluyor
Soluk kesen dumanlar
Sisler burgacında
yapayalnızız

Sarsılıyor kökleri
Tuzlarda eriyerek mavi denizin
-Çığlığı köz bırakırken
yüreklerde-
Dalgalar kıyılara çarpıp ölüyor.

Susma
Sen susunca
Üşüyorum yalnızlıklarda

Sen susunca
Karanlıklar büyüyor.

Özcan İLTER

ESKİMİŞ YÜREKTE BAHAR

yağmurları değil güneşi getirdi bu bahar
yapraklar yeşerdi yeşeremedi gönlüm ne çıkar
her şey eski yerinde değil artık
biliyorum eskimiş bir yürekte ezgidir bu bahar

gözümde bir sen kaldın eskimeyen
canevimde su güzeli yâr
direncim öfkem varsa da başımda
aldırma sakın
bulansa da su başları
baharın yolları hep yaz'a çıkar

bir sen varsın ayakta tutan beni
kolum kanadım
yıkılmış virana dönmüş bağlar
sevgin gönencin volkan içimde
tutuşmuş ateşi kaynar mı kaynar

yine barışı sevgileri sunuyor sevgisizlik
menevişli namlular çıktıkça pazar yerine
köroğlu örneğidir yiğitlik
söylenir
eğri kılıçlarla birlikte pas tutar

sensin benliğimi ışığa çıkaran
düşüncemde boy atan güzelleşen çiçek
hüzünler acılar hepsi gelip geçecek
sevgiler çoğaldıkça aramızda
dönecek dişliçarklar

İlhan KARAMAN

ŞİİR TURİZMİ

Nuran HARİRİ

Bin üzüm bir şarap, demiş Mevlânâ. Bin bir yıldız bir evren diyelim biz de... Ülke ülke dünyayı, yıldız yıldız evreni dolaşmak gibi mi ola dize dize şâirleri dolaşmak... Işınlarını gözümüze düşüremeyen o uzak yıldızlarda hangi dizeler uyuyor acaba, ne zaman uyanıp gelecekler uykularımıza ansızın?..

Elbet ülkelerden biri İspanya diğeri Çin, yıldızlardan biri Uranus öteki Mars olacak. Sonunda hepsi bir evren ya. Şâirlerden biri Turgut Uyar öbürü Nâzım Hikmet, evren ise birdir: Şiir. Tıpta, hastalık yok hasta var diye bir deyim vardır. Edebiyatta da şâirler yok şiir var diye bir deyim olsun! "Şiir kuvvetli bir duygunun ritmik imgesel anlatımıdır. Kendiliğinden doğan duyguların sükûnetle hatırlanışı..." demiş, W. Wordsworth. Şiir imgeseldir evet; şâir biliminin kesin dilini kullanmaz, suya H_2O demez suya ayna dediği zaman kendi imgesel usunda yaratılmış olan etkinin okuyanda soyut bir kavram değil fiziksel bir gerçek biçiminde belirmesini ister. Büyük şiirin hayati öğelerinden biri de somutluğudur. Çeşitli şiir ülkelerine vardığımızda sözcüklerle çizilmiş tablolar görüyorsak eğer, mihenk taşımız gerçek şiiri haber veriyor demektir.

Ben de üç beş ay önce Raif Özben ülkesinden geçtim. Ülkenin kapısına vardığımda (yani "Sevginin Aktığı Yer'in kapağına) *beyaz kargaları uçuşurken gördüm. Ülkenin dört vilâyeti: "Seninledir", "Acının Aktığı Yer", "Akdeniz Dörtlükleri", "Asyalı Ayyaş" adlarını taşıyordu. Her birini bir özge temâşa ile geçtiğimiz şehirlerden ilk üçünde neler gördüm neler; denizler, gölgelikler güneşler, menekşeler leylâklar güller çiçekler, yağmurlar çocuklar sular, buzlar tuzlar, ışıklar hüzün sevinçler acı, maviler sarılar, kara bira para, kanatları sonsuz bir anka, yalan yılan, akşamsefası, yaşam ölüm, "şimdi nereye aktığı belli olmayan/bir azeri aras'tır gece yarısı", "Akdeniz'in tuzunda hayıt çiçeği/bir köpüğü renklendirir adı ne"...*

Dördüncü Şehir "Asyalı Ayyaş" ise somut tablolardan oluşuyordu. Bu tablolar sözcüklerle resmedilmişti ama o kadarla kalınmamış üzerlerine bir kameranın objektifi tutularak eksiksiz filme de alınmıştı. Güzel, ilginç bir film doğrusu; insanı tedirgin eden o modern Fellini'ler Fassbinder'lerden: "sıyırıyor kendini bütün bildiklerinden/ önünden yine o fare kaçıyor/bir kahraman arıyor eskilerden/ şenferâ'yı görüyor arabistan çölünde/ tutkuları bütün atlarla yarışan bir bedevi ki bedeni/ bütün kadınları işgal edebilir/ çünkü kadınlar/ bütün evreni karşılayabilir tenleri...

Bu nasıl bir film biliyor musunuz: "Otuz iki kısım; mabadı haftaya bir film." Süregen ve de bitmeyecek olan...

** Sevginin Aktığı Yer, Raif Özben, Şiir YAZKO 1985*

DERGİLER ARASINDA

dönemeç

aylık sanat ve edebiyat dergisi

Dördüncü kez yayın yaşamına atılan DÖNEMEÇ, İzmir'in kültür-sanat yaşamında önemli bir yeri bulunan dergilerden...

Dönemeç, ilk kez, Ali Rıza Ertan, Hüseyin Yurttaş, M.Kadri Sümer, Ahmet Günbaş'ın öncülüğünde, büyük boy, sekiz sayfa olarak Mart 1976'da çıkmıştı. İzmir'den özellikle de Ege'den sanat dünyamıza bir pencere açma amacı taşıyan derginin ilk on üç sayısı bu oylumda yayınlanır. Sanatçılara "özel bölüm" lerin hazırlandığı bu sayılarda şiire ve şiirin sorunlarına ağırlık verilir.

Dönemeç, Nisan 1977'de biçiminde değişiklik yaparken, özde de bir takım yeniliklerin dergide yer almasını amaçlar. Özellikle bu sayıdan itibaren toplumcu/ gerçekçi bir çizginin derginin içeriğinde yer tutmasına özen gösterilir.

Dönemeç, 25. sayıda yayımına ara verir. Bu ara verişte kurucularından şair Ali Rıza Ertan'ı yitiren dergi, 26. sayıyı "Ali Rıza Ertan Özel Sayısı" olarak hazırlarken, derginin de yayımını sürdürmeye bir kapı aralanmış olur.

Ekim 1979'da 27. sayısı çıkar. Dönemeç, bu etkinliğini OCAK 1983'e değin sürdürür. Bu dönem yazınımızda yankılar uyandıran "özel sayı"ların yayınlandığı bir dönem olur. "Ali Rıza Ertan Özel Sayısı 70'li yılların Şiiri ve Ozanları Özel Sayısı, Şiirimizde Ulusal Kurtuluş Savaşı Özel Sayısı, Şiirimizde Yergi Özel sayısı, Halikarnas Balıkçısı Özel Sayısı" bu konudaki çabalara örnek gösterilebilir.

Başlangıçta Ege yöresinin sanatçılarının büyük ölçüde yer aldığı dergiye, daha sonraları yurdun dört bir yanından ünlü imzalar, genç sanatçılar katılır. Hüseyin Yurttaş, Efdal Sevinçli, Ahmet Günbaş, Ali Rıza Ertan, M.Kadri Sümer, Şahin Candır, M.Mümtaz Tuzcu uzun süre dergide yer alırlar. Daha sonraki sayılarda, Ayhan Gülsoy, Ahmet Telli, Veysel Çolak, Ahmet Özer şiirleriyle yer alır. Eleştirmen Mehmet Yaşar Bilen, ilerde kitaplarına aldığı yazılarının bir bölümünü, bilimsel/nesnel eleştiri süzgecinden geçirerek okurlarına sunar. Adalet Ağaoğlu, Özdemir Nutku, Ümit Kaftancıoğlu, Enver Gökçe, Muzaffer İzgü, Hasan Hüseyin yazı ve şiirleriyle derginin değişik sayılarında yer alırlar.

Dönemeç, 1983 yılının Ocak ayında 66. sayısıyla yayımına bir kez daha ara verir. Üç yılı aşkın bir zamandan sonra, Nisan 1986'da okurlarıyla başbaşa olur. Bu yeni çıkışta, dergiye uzun yıllarını veren Hüseyin Yurttaş bu kez derginin sahibi ve sorumlu yönetmenliğini üstlenir." ...yaşam sürüyor. İnsan düşüncesi yürüyor. Öyleyse söylenecek söz var..." ilkesiyle yeniden çıkarılan derginin bu sayısında Hilmi Yavuz, Talip Apaydın, Bedrettin Aydın, Efdal Sevinçli, Muzaffer İzgü... yer alırlar. Derginin bu çıkışında, mizah yazınından da örnekler sunulur.

Dönemeç'e bu çıkışında uzun bir yazın yaşamı diliyoruz.

DOĞU KARADENİZ'DE FESTİVALLER VE ŞENLİKLER TAKVİMİ

Derleyen:M.Reşat SÜMERKAN

Havalarm ısmmasıyla birlikte Doğu Karadeniz'de yaylalara çıkış, şenlikler ve festivaller de başlıyor. Geçmişte sayıları daha çok olan bu şenliklerden sürdürülmekte olanlarını buraya alıyoruz. Böyle bir takvim denemesinin gezi ve folklor meraklılarma yararlı olacağı inancmdayız.

Takvim ile ilgili birkaç not: Yöresel şenlikler hava koşullarına bağlı olarak ya da dinsel günlere rastladığmda alışılmış gününden bir hafta sonrasına kadar ertelenebiliyor. Bu yüzden yola çıkmadan önce şenlik yöresinden ya da düzenleyicilerden bilgi alınmasında yarar var.

TARİH	YER	ADI VE NİTELİĞİ	SÜRE
20 MAYIS	DOĞU KARADENİZ SAHİLLERİ	MAYIS YEDİSİ EĞLENCELERİ	1 GÜN
20 MAYIS	GİRESUN-AKSU	AKSU ŞENLİKLERİ	2 GÜN
27-29 HAZİRAN	RİZE MERKEZ	ÇAY FESTİVALİ	2 GÜN
20 HAZİRAN	ARTVİN MERKEZ	KAFKASÖR. BOĞA GÜREŞLERİ	2 GÜN
21 HAZİRAN	TRABZON-AKÇAKALE,MESABET TEPESİ	MESABET DERNEĞİ	1 GÜN
23 HAZİRAN	TRABZON-ÇAYKARA-SULTAN MURAT YAYLASI	ŞEHİTLERİ ANMA GÜNÜ	1 GÜN
23,25,27,29 HAZİRAN	TRABZON SAHİLLERİ	"ALADURBİYA" DENİZ EĞLENCELERİ	4 AYRI GÜN
HAZİRAN AYI İÇİNDE	TRABZON-TONYA-VAKFIKEBİR,ŞALPAZARI KÖYLERİ	YAYLAYA GÖÇ	2 GÜN
1-3 TEMMUZ	ARTVİN-ARHAVİ MERKEZ	ARHAVİ FESTİVALİ	3 GÜN
20 TEMMUZ	TRABZON-AKÇAABAT, HIDIRNEBİ TEPESİ	HIDIRNEBİ ŞENLİĞİ	3 GÜN
TEMMUZ AYI 3. CUMA GÜNÜ	TRABZON-VAKFIKEBİR, KADIRGA YAYLASI	OTÇU HAFTASI ŞENLİKLERİ	1 GÜN
TEMMUZ AYI 3. CUMARTESİ GÜNÜ	TRABZON-VAKFIKEBİR,SİS DAĞI YAYLASI	SİS DAĞI ŞENLİKLERİ	1 GÜN
14 AĞUSTOS	TRABZON-TONYA,YAYLA OBASI	KARAPTAL ŞENLİĞİ	1 GÜN
15 AĞUSTOS	TRABZON-ÇAYKARA,SULTAN MURAT YAYLASI	ÇÜRÜK ORTASI ŞENLİĞİ	3 GÜN
21 AĞUSTOS	TRABZON-TONYA, HONEFTER DÜZLÜĞÜ	HONEFTER ŞENLİĞİ	1 GÜN
28 AĞUSTOS	TRABZON-TONYA-ŞALPAZARI SINIRI İZMİKS TEPESİ	İZMİKS ŞENLİĞİ	1 GÜN
AĞUSTOS AYI İÇİNDE	RİZE-ÇAMLIHEMŞİN,KAVRON YAYLASI	KAVRON YAYLASI ŞENLİĞİ	3 GÜN
1-2 EYLÜL	RİZE-ÇAMLIHEMŞİN, AYDER YAYLASI	ÇAMLIHEMŞİN FESTİVALİ	2 GÜN
4 EYLÜL	TRABZON-TONYA,SİVRİ TEPESİ	SİVRİ TEPESİ ŞENLİĞİ	1 GÜN
RAMAZAN BAYRAMI İLK GÜNÜ	TRABZON-ŞALPAZARI,DORUK KİRİŞ KÖYÜ	KEŞKEK GÜNÜ	1 GÜN

KÜLTÜR VE SANAT OLAYLARI/HABERLER

SERGİ

1-14 Mayıs — Haydar DURMUŞ resim sergisi İzmir Resim Heykel Müzesi

2-14 Mayıs — Affan Kitapçıoğlu Lisesi Görsel Sanat Etkinlikleri Türkiye İş Bankası Sanat Galerisi

7-23 Mayıs — Hasip PEKTAŞ Özgün baskı-sulu boya sergisi Akbank Sanat Galerisi

18 Mayıs — El yazması kitap sergisi Ayasofya Müzesi (Müzeler haftası kutlamaları)

20 Mayıs — Müze Müdürlüğü arşivi ve Coşkun KULAKSIZOĞLU fotoğraf sergisi D.G.S. Galerisi (Müzeler haftası kutlamaları)

20-25 Mayıs — Resim ve Heykel Sergisi K.Ü. Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi (K.Ü. 31. yıl kutlama şenlikleri)

23-30 Mayıs — Trabzon Anadolu Lisesi Resim-İş Sergisi Akbank Sanat Galerisi

KONSER

6 Mayıs — Ahmet Selim TEYMUR'u anma gecesi T.L.Y.D. Salonu

9 Mayıs — Affan Kitapçıoğlu Lisesi Klasik Türk Müziği Konseri K.Ü. Atatürk Kültür Merkezi

18 Mayıs — Fatih İlkokulu Korosu Trabzon Fatih İlkokulu (Müzeler haftası kutlama şenlikleri)

20 Mayıs — Karadeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Bölümü Türk Sanat Müziği konseri K.Ü Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi (K.Ü. 31. yıl. kutlama şenlikleri)

24 Mayıs — Timur SELÇUK resitalı Martı Düğün Salonu

24 Mayıs — Mediha Şen SANCAKOĞLU, Vedat ÇETİNKAYA Türk Sanat Müziği Konseri K.Ü. Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi (K.Ü. 31. Yıl kutlama şenlikleri)

25 Mayıs — Güzel Sanatlar Bölümü Türk Halk Müziği korosu K.Ü Atatürk Kültür ve Sanat Merkezi (K.Ü 31. yıl kutlama şenlikleri)

GÖSTERİ

18,20-23, 27-30 Mayıs — MAYIS Fatih İlkokulu ortaoyunu gösterisi Ayasofya Müzesi (Müzeler Haftası kutlama şenlikleri)

23 Mayıs — Türk Halk dansları gösterisi G.S.B. Halk dansları topluluğu (K.Ü. 31. yıl kutlama şenlikleri)